

Pannonhalma

2015 /8.évfolyam/2.szám

Tartalom

02 Maradunk - Változunk

03 Ausculta

04 Életünk

Időszaki kiállítások a Pannonhalmi Főapátságban

06 Labora - Boldog születésnapöt!

07 Ora - Beöltözés

Konventkirándulás Celldömölkön

08 Életünk - Szappanoroszlán

09 Egy francia délután

Hagyományörzők Pannonhalmán

10 Szülői találkozó

11 Fejlődési pályán - Mert kell egy csapat

12 Világot lát(t)unk - Melki út

13 Életünk - Gyermkeink védelmében

14 In memoriam - Búcsú Elemér atyától

15 Sulyok Elemér bencés szerzetes végakarata

18 Életünk - Orgonatanulás Pannonhalmán

Családnapi

19 Osztálykirándulások

20 Hic fuit - Kérdések önmagamhoz

Gereben Ferenc öninterjúja

22 Fejlődési pályán: Mentorprogram

23 Lege Brigitte Labbé - Michel Puech:

Élet és halál

Fejlődési pályán

Szent Adalbert Otthon korszerűsítése

24 Alumni - Öregdiák nap

25 Szent Márton-év

Szent Márton: egy szokatlan püspök

26 Akikre büszkék vagyunk

29 Ballagás 2015

Kiadja a Pannonhalmi Főapátság

a Pannonhalmi Bencés Gimnázium Alapítvány megbízásából

pannonhal-ma@osb.hu, 9090 Pannonhalmi, Vár 1. Tel: 06-96-570-140

Szerkesztette: Csértán Károly, Dejcics Konrád OSB, Juhász-Laczik Albin OSB,

Hortobágyi T. Cirill OSB, László Zoltán, Rábai László

A fotókat készítette: Bencés Fotótár, Bérczesi Tamás, Bodó Barnabás, dr. Tóth Gergely, dr. Tóth Szilvia,

Horváth Tamás, László Zoltán, Pfefer Ferenc, Pfeffer Károly, Verba Andrea, Vincze Iván OSB

A plakátot Bérczesi Tamás, a címlapot Verba Andrea készítette.

Az újságot László Zoltán tervezte a Pannonhal-MAI. évf. 1. számot

tervező Schmal Károly designja alapján

Készült a budapesti Pauker Nyomdában 5400 példányban

Pannonhalmi, 2015

Maradunk

Változunk

Ami tíz évvel ezelőtt történt, az is része a történelmünknek. Nem lehet mást tenni vele, mint szembenézni. Aztán feldolgozni, azaz kibontani, hogy mi Isten üzenete ebben. Mit akar ő, hogy miben kell megmaradnunk, és miben kell változnunk. És ez egy belső folyamat, azaz imában, személyes találkozásokban és közösségi alkalmakon mozdulhat előre. Mindenki, aki ennek a közösségnek távolról vagy közelről, régről vagy holnaptól a tagja,

az részese Pannonhalmi történelmének, a megmaradásnak és a változásnak is. Ez az újság csak a meghívó. Nem a szembenézés, nem a feldolgozás helye, hanem meghívás erre a személyes számvetésre, közös keresésre, hogy Isten mit üzen nekünk ma. „Jertek, menjünk fel az Úr hegyére, Jákob Istenének házához, hogy megtanítson útjaira bennünket, és így ösvényén járassunk!” (1z 2,3)

Juhász-Laczik Albin OSB
főszerkesztő

Ausculda

Találkozások

„A feltámadás és a mennybemenetel közötti negyven nap történetében az a legkülönösebb, hogy soha nem tudjuk, tulajdonképpen hol van Jézus. Halála előtt Názáretben vagy Jeruzsálemben, Jerikóban, Szamariában, valahol mindig „van”. Valahonnan valahová megy, és a tanítványok követik őt. De a feltámadás után minden mintha másképpen, fordítva történnék. Jézus nem valahol „van”, hanem odaáll, eljön, megjelenik, váratlanul megáll középben, hozzájuk megy.

És jelenti magát – ez annyit tesz, mint jeleníti magát, azaz jelt ad magáról, jelenvalóvá teszi magát, mégpedig személyes találkozásokban. Csakhogy e találkozások nem menetrendhez igazodnak, hanem váratlan – azt is mondhatnám birtokolhatatlan – ajándékként hatnak. Gondoljunk kapcsolatainkra. Ha felebarátomnak titkolnivalója van, azaz olyasmit birtokol, amit nem oszt meg velem, az nyugtalanít. De hogy ő maga titok, misztérium, az boldogít. Megismételhetetlen, egyéni titkunk pedig a találkozásban tárulhat fel, nyilatkozhat meg.

Jézus jelenti magát, jeleníti magát, „megjelenik” (1Kor 15,3) és találkozik övéivel: szavakkal és gesztusokkal. Szól, félelmet oszlató szavakkal: „Békesség nektek!” (Jn 20,21), „Üdv nektek!” (Mt 28,9). Cselekszik, szeretettel: „Van itt valami ennivalótok?” Adtak neki egy darab sült halat. Fogta és a szemük láttára evett belőle.” (Lk 24,41). Lukács evangélista is megjegyezhette volna, akárcsak János a Tiberiás tavi reggeli alkalmából: „A tanítványok közül senki nem merte őt megkérdezni: Ki vagy te? Tudták ugyanis, hogy az Úr az” (Jn 21,12). E találkozásoknak nemcsak az alkalmára érdemes figyelni, hanem a módjára is. Arra, hogy az evangéliumok szerint a föltámadt és megjelent Jézus „emelt szinten” azt teszi, mint életében is tett: „kiszolgáltatta önmagát”. És ezekben a találkozásokban az ember válaszadási lehetősége is ugyanaz, mint előtte: elfogadás vagy netán elutasítás. A kozmosz erőit maga alá parancsoló Jézus húsvét után sem kíván többet, mint földi életében: hitet s bizalmat! Jézus „oda-adja” önmagát, de már nem a halálnak, hanem esetleges szavainknak és tétova mozdulatainknak.

E föltámadás után vállalt jelrendszerrel, úgy látszik, Jézus még mélyebbre akar alámerülni történelmünkbe, élettörténetünkbe.

Vagy talán épp így kívánja beteljesíteni azt, amit emberi mivoltunk elfogadásával elkezdett.

Aki kereszthalála után oly magasba emeltetett, hogy nevére minden térdnek meg kell hajolnia „a mennyben, a földön és alvilágban” (Fil 2,10), az megjelenései után oly mélyen alászáll kifejezőkészletünknek „szub-kultúráját”-ba, hogy „Békesség nektek!” szavakkal és „Nézzétek meg kezemet és lábamat. Én vagyok. Tapintsatok meg és lássátok!” invitálással szól.

Ha Jézus életének értelme a kereszttel volt, akkor csak megrendülve vehetjük tudomásul a föltámadt Jézus örömdetes alázatát. Vállalta ugyanis, hogy keresztféjének titkát a mi földhöz tapadt szavainkra és mozdulatainkra bízta.

Nekünk, húsvét után járó keresztényeknek legnagyobb boldogságunk, hogy egymás szavaiban és gesztusaiban felismerhetjük a keresztre feszített és föltámadt Jézus bennünket elfogadó tapintatát: a mulandóban a maradandót, az időlegesben az örök szeretetet.

Életünk

Időszaki kiállítások a Pannonhalmi Főapátságban

A hagyományokhoz híven március 21-én, Szent Benedek tavaszi ünnepén nyílt meg a monostori kiállítóterben „**A sivatag – tájkép és szakrális tapasztalat**” című kiállítás.

A Pannonhalmi Főapátság monostori kiállítóterében évente megrendezett tárlatok különlegessége, hogy az apátsági gyűjtemények egyes darabjait olyan új kontextusba helyezik, amely nem egyszerűen történeti és művészi értékükre hívja fel a figyelmet, hanem összefüggésbe hozza őket a mai ember kérdéseivel.

Uhl Gabriella művészettörténész, a kiállítás kurátora – e hagyomány jegyében – egy kedvelt festészeti műfaj, a tájkép tradíciójához nyúlt, s e szerteágazó képtípus tematikáját szűkítette le a sivatag bibliai, földrajzi és spirituális tapasztalatára. A sivatag témája azért is érdekes az apátság falai között, mert azon túl, hogy fontos bibliai helyszín, egyszerre jelöli a keresztény szerzetesség szülőföldjét és azt az elemi tapasztalatot, amelyet – így vagy úgy, hosszabb vagy rövidebb ideig – mindannyian átélünk.

Mielőtt a tájkép önálló műfajjá alakult a művészet történetében, hitvitáktól telve képzeltek el a sivatagot. A korai ábrázolások sematikusságát meghatározta, hogy a keresztény ikonográfiában a szöveges megjelenítés előtte járt a képinek. S bár a bibliai tájak mindig csodálattal töltötték el és vonzották az embereket, sematikus ábrázolásokban gondolkodtak. A pusztába menekült szerzetesek, a kitaszítottaságot önként, hitükért vállalók otthona volt a sivár táj. Elszigetelt közösségé, és még inkább remeté, akik hitük megerősítése végett választották ideiglenes lakhelyül e kopár területeket. A pusztaság, a sivatag a kétségek helye, a megtorpanás komor terépe volt. Kietlensége esendő, nemcsak morális értelemben, hanem a természettel csatázó és azt birtokolni vágyó ember

számára is. Képi fordulat akkor következett be a természet és a természetfeletti bemutatása küzdelmében, amikor az emberiség eltelt a természet birtokbavételének büszkeségével. Ám e büszkeség nem tartott sokáig, mivel a sivatag meglátott és megtapasztalt csendjét felverte a fegyverek zaja. A kialakított önálló tájképi nyelv visszafordult, ismét politikai hatalommal telítődött; az aknáktól megsebzett táj háborús maradványokkal vagy csupán szeméttel betérítve visszatért fenségességéből a kietlenségbe, a pusztító erők terébe. A kiállítás november 11-ig tekinthető meg.

Május 14-én nyílt meg az Apátsági Múzeumban másik időszaki kiállításunk, „**Szent Benedek és a bencés spiritualitás**” címmel.

A kiállítás a Ferenc pápa által meghirdetett, a keresztény szerzetességet középpontba állító Megszentelt Élet Évéhez kapcsolódik és betekintést nyújt a bencés lelkiség mintegy ezerötven éves történetébe. A tárlat középkori és barokk műalkotások párbeszédére építve mutatja be Szent Benedek alakját, a szerzetesi életprogram meghatározó aspektusait, a szent kultuszát, valamint a bencés lelkiség magyarországi elterjedését. A kurátor, Kusler Ágnes művészettörténész legfontosabb célkitűzése az volt, hogy a bencés közösség szellemiségének lényegét a maga sokszínűségében ragadja meg, s bemutassa, miként sugárzik át Benedek szentsége a rendtörténetbe.

A tárlat első szekciója Szent Benedek személyét és szellemiségét Nagy Szent Gergely olvasatában mutatja be. Fölsejlik a rendteremtés igényét életre hívó káosz; a barbár betörések által szétzilált késői antikvitás válsága, amely a világból kiábrándult római patríciusifjúból magányos remetévé lett Benedeket a montecassinói szerzetesek markáns apátjává avatta. A kiállított műtárgyak – egyebek mellett Johann Jakob Frings ötvöstárgyai, Adriaen Collaert metszete vagy Francesco Solimena festménye – a szerzetesatyja életrajzának csaknem valamennyi fejezetét megjelenítik. A szekció középpontjában a nyitott Regulát tartó Benedek Philipp Jakob Straub által faragott, aranyozott szobra áll két tanítványa, Szent Maurus és Placidus társaságában.

Európa védőszentjének aktualitása leginkább az általa teremtet – és a 21. században is mértékadó – értékrenden keresztül ragadható meg, így a ki-

Életünk

állítás második szekciója a bencés Regula-ban foglaltakat mutatja be. Szent Benedek szabálykönyvében az európai szerzetesség alapjait fektette le, s tételei a mai napig meghatározzák a monostori élet mindennapjait. A Regula hagyományos summázata: imádkozzál, dolgozzál és olvasd (ora et labora et lege) egyesíti és egyensúlyba helyezi a szemlélődő és az aktív élet értékeit; a bencés szerzetesek e három szempont alapján törekednek nap mint nap állhatatos és tevékeny életet élni.

A kiállítás következő szekciója a Szent Benedek szabályai által kormányzott szerzetesélet középpontjában álló liturgia körül tematizálódik.

A tárlat legkiemelkedőbb műtárgyai közé tartozik az Adelheid-kereszt, amelyet először láthat Magyarországon a közönség. A gazdagon díszített, 83 cm magas ereklyetartó kereszt egyike a legnagyobb fennmaradt, drágakövekkel és gemmákkal kirakott keresztnek. A benne található keresztrelikviát a magyar Adelheid királyné, Szent László király felesége ajándékozta a XI. század második felében a délnémet területen fekvő St. Blasien-i bencés apátnak. Az ereklyetartó kereszt előoldalát lapis lazuliból, karneolból, ametisztből, ónixból, achátból és szardonixból vésett

antik gemmák és sokszínű drágakövek díszítik. Középpont kristálylap alatt a szent kereszt fájának keresztalakúan elhelyezett darabjai láthatók. A keresztben többek között az alábbi, latin nyelvű felirat olvasható: „*Itt, e helyen őriztetik a szent kereszt méltó fájának egy része. A magyar király felesége, Adelheid ajándékozta ezt.*” Az Adelheid kereszt a XIX. század elején, a St. Blasien-i monostor feloszlása után került az ausztriai St. Paul im Lavanttal bencés monostorába. A liturgia ceremoniális körülményeit megidéző díszes ötvösművek mellett a lavanttali bencés monostor egyedülálló kódexgyűjteményének válogatott kincsei is láthatók. A középkori könyvfestészet kiemelkedő példái a reichenai scriptoriumban készült 11. századi graduále töredéke, valamint az angliai Ramsey monostorából származó, gótikus illuminációjú pszaltérium. A liturgikus kéziratok értékes kötéseinek példái a Reichenai szakramentárium Karoling-kori elefántcsont domborműve, valamint egy Strasbourg-ból származó kötet aranyozott, gótikus keretbe foglalt borítója.

A bencés szerzetesség a kora középkori elterjedése, valamint a Karoling-korban biztosított kiváltságai következtében az európai kultúra egyik legfontosabb

letéteményesévé vált. A monostorok az oktatás, az orvoslás és a tudomány központjai lettek, így a kiállításban a teológiai és liturgikus tárgyú kódexek mellett természettudományos és zeneelméleti munkák hangsúlyozzák a bencés közösségeknek az antik tudás átmentésében, hagyományozásában, valamint az európai civilizáció fejlődésében betöltött hathatós szerepét.

A tárlat utolsó szekciójának középpontjában a bencés szerzetesség magyarországi megtelepedése és a szent szerzetesatyá hazai kultusza áll. Szent István Márton-hegyi monostor-alapítása, Szent Adalbert térítő missziója és további, hazánkban tevékenykedő bencés szerzetesek és szentek személyén keresztül ismerhetjük meg, hogyan hagyományozódott át Szent Benedek öröksége a kereszténnyé lett Magyarországra. A kiállításban a Pannonhalmi Főapátsági Múzeum és Levéltár ritkán látható, kiemelkedő műtárgyait és okleveleit, valamint a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Benedictinagyűjteményének különleges darabjait ismerhetik meg a látogatók.

A válogatott műtárgyak a Sankt Paul im Lavanttal-i monostorból, a Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményeiből, a kremsmünsteri bencés monostorból, a Szépművészeti Múzeumból, a Magyar Nemzeti Galériából, valamint az Iparművészeti Múzeumból érkeztek a kiállításra. A kétnyelvű (magyar-angol) katalógusban magyar és osztrák bencés atyák és szakemberek írásai árnyalják és mélyítik a tárlaton bemutatott műalkotások által közvetített ismereteket.

A kiállítás szeptember 30-ig látogatható.

Labora

Viator – Boldog születésnapöt!

Még csak öt éves, de már számon tartják a legjobb vidéki éttermek között. Hogy mi a VIATOR sikerének titka? 5+1 pontba szedve szerintünk a következők.

1. KEDVEZŐ KLÍMA

A Viator jól illeszkedik a modern Pannonhalmra összképbe, amely egy belsőépítészeti megújult monostorral, a tavaly átadott apátsági múzeummal, cukrászdával, borászattal, arborétummal, labirintussal, fűszernövénykerttel várja vendégeit. Ebben a látnivalókban gazdag környezetben igény volt egy gasztronómiai kikötő létrehozására, amely a Pannonhalmra érkező turisták, zárandokok és most már gasztrozárandokok minőségi élelmézéséért felel.

2. JÓL DEFINIÁLT ELVÁRÁS

Amikor 5 évvel ezelőtt megnyitottunk, az étteremmel kapcsolatos bencés elvárás tiszta és jól körülhatárolt volt. A cél, hogy az apátságba látogatók és a környéken kirándulók számára a Viator egy minden igényt kielégítő pihenő, feltöltő pont legyen. A világos, röviden megfogalmazott cél vázolója pedig már a kezdet-kezdetén elengedhetetlen, hiszen kapaszkodót ad egy étterem vagy bármilyen vállalkozás felépítéséhez.

3. KIVÁLÓ SZAKÉRTŐ CSAPAT

Hogy a Viator ebben a minőségében felállhasson, az Radványi Rolandnak, a budapesti Klassz Étterem tulajdonosának köszönhető, aki a kezdetektől szakmai tanácsokkal segítette munkánkat. Mi, pannonthalmiak ugyanis nem titok: nem fakanállal a kézben születtünk, de arra mindig is törekedtünk, hogy a céljaink megvalósításához a legjobb szakembereket találjuk meg.

4. EGY REMEK SÉF

A vízió persze nem jöhetett volna létre egy remek séf nélkül. Radványi Rolandnak köszönhetjük

séfünket, a hozzánk nyitás óta hű Gyurik Gábort. Az ő munkája révén lett a Viator konyhája úgy tradicionális, hogy közben modern is. Gábor számos helyi terméket igyekszik beépíteni fogásainkba, és nagymértékben támaszkodik a bencés alapanyagokra, így a fűszerkert szezonális növényeire, továbbá az apátsági borokra. Neki köszönhetjük az étlapról levehető két örök kedvencet: a zsályás, kakukkfűves kacsamáját, a desszertek közül pedig a nugátos tortácskát.

5. ÉLMÉNY MINDEN TEKINTETBEN

Pannonhalmán, a Kosaras-dombon a kortárs építészet hasáb alakú, üvegfalakkal megnyíló könnyed épülettömegéből tökéletes kilátás nyílik az apátság épületére. A Viatorban ülni egy kicsit olyan, mint a táj fölött lebegni. A kulisszákat a lebegéshez Dick Sikkes tervező álmodta meg, akinek hasáb alakú építménye a minimalista stílus, a minőségi anyaghasználatot és a bencés alapértéket: az egyszerűséghez való vonzódást hirdeti.

+1: MOZGÁSBAN VAGYUNK.

A Viator nem csak nevében jelent utazót, teszünk azért, hogy minél többen ismerjék meg éttermünket. Folyamatosan jelen vagyunk olyan neves rendezvényeken, mint a Budai Gourmet vagy a Stílusos Vidéki Éttermiség (SVÉT) eseményei. Emellett a sajtó is hírünket viszi, többek között a Magyar Konyha, amelyben Gyurik Gábor Fűszerkert című saját rovata évek óta szállít érdekességeket a gasztronómiára fogékonyaknak.

Kitzinger Szonja, gasztronómiai újságíró

Mi az a SVÉT?

A Stílusos Vidéki Éttermiség évente megrendezett találkozója, amelynek soros házigazdája 2015. szeptember 6-án a Viator lesz. Az egynapos pannonthalmi gasztrorandevű célja, hogy közel hozza egymáshoz a műértő közönséget és az innovatív vidéki konyhákat. Az összefogás célja, hogy az ingyencs utazók számára új vagy kevésbé ismert kulináris desztinációkat kínáljon és a magyar gasztronómiai palettát színesítő, szívből jövő vendéglátáson alapuló kézműves éttermeket népszerűsítse, méghozzá családi rendezvények keretén belül.

Ora

Beöltözés

2014. szeptember 1. óta vagyok a monostor lakója. Beköltözésemig egy alig nyolcszáz lelket számláló kis zalai faluban, Nován éltem. Itt is születtem 1978-ban. Kezdetben hatan éltünk együtt, de édesapám 1988-ban meghalt, s évekkel később anyai nagyszüleim is, így hárman maradtunk édesanyámmal és bátyámmal. Nagy kegyelemnek tartom, hogy vallásos családban nőhettem fel, így örömmel mondhatom, hogy a templom második otthonomná vált. Édesanyám egyfajta minden szerepet tölt be a templom életében, bátyám pedig 28 éve kántorizál. Gyermekkoromban rendszeresen ministráltam, míg az általános iskola utolsó éveitől fogva sekrestyésként tevékenykedtem egészen a monostorba való beköltözésemig. Maga a szerzetesrendbe való lépés gondolata első ízben körülbelül

húsz évvel ezelőtt fogant meg bennem egy zárándoklat alkalmával, amelynek Pannonhalma volt az egyik célpontja. Az itt szerzett belső élmények után nagyon sokat gondolkodtam, s még többet imádkoztam azért, hogy világossá váljon számomra, hogy Isten mire hív engem. A több évig tartó belső vívódást, útkeresést nagyon jól jellemzi az az életút, amelyet idáig megtettem. Hosszasan lehetne sorolni, hogy milyen tanulmányokat folytattam, s milyen munkahelyeken fordultam meg az elmúlt évek során. Egy nagyon fontos állomást azonban feltétlenül meg kell említenem: ez az állomás a Szombathelyi Hittanárképző Főiskola hittanár szakja volt, ahol 2008-ban diplomáztam. 2009-től nyílt lehetőségem arra, hogy a tőlünk körülbelül 20 km-re lévő Gellénházán tanítsak hittant heti 22 órában.

A hitoktatás mellett méhészképesítést szereztem, amelynek birtokában elkezdtem méhészkedni egy kis birtokon, amelyet korábban vásároltam. Érdekes, hogy maga a méhészkedés, a méhek életének megismerése is valamiképpen közelebb vitt Teremtőjükhöz. 2013 szeptemberében megerősödött bennem az elhatározás, hogy valóban szerzetesként szeretném élni az életemet. Az első látogatás után már tudtam, hogy ebbe a közösségbe szeretnék jelentkezni. Többszöri látogatás után 2014 tavaszán adtam be főapát úrnak a jelentkezésemet, és szeptember elsején költöztem be. A 2015. április 19-i beöltözés meghatározó lelki élmény volt számomra, egy hosszú éveken át dédelgetett álom valóra válása, s ez az élmény még inkább megerősített abban, hogy ott vagyok, ahol lennem kell.

Szili István OSB novícius

Konventkirándulás Celldömölkön

Ritkán adódik olyan alkalom, hogy a szerzetesközösségünk lelkigyakorlaton kívül, sőt minden különösebb megtárgyalandó ügy vagy eldöntendő kérdés nélkül, „csak úgy” együtt tölt egy napot az elejétől a végéig. Ilyen alkalom a konventkirándulás. Pár évvel ezelőtt újjítottuk fel ezt a hagyományt, és bár nehéz közös időpontot találni, eddig még minden évben sikerült. Ilyenkor a legidősebb, már kevésbé mobil generáció tartja itthon a frontot, mi pedig, a novíciusoktól egészen a főapátig, a reggeli zsolozsma után elindulunk, hogy vesperásra éppen hazaérve egy teljes napig másként legyünk együtt, mint a megszokott.

Persze Ora et Labora, a lelkiséget és a munkaterületet soha nem hagyhatjuk otthon: Celldömölkre mentünk, bencés templomunkba, és aztán egy élvonalbeli pincészet működését tanulmányoztuk végig a Somló hegyén. Sőt még abban is megmaradtunk a hétköznapiakban, hogy a tervbe kétszer annyi program került, mint amennyit aztán időnk engedett. De így volt ez jól: módosítottunk és kihagytunk. Igaz, hogy

pont a séta maradt el a Somló-hegyi kápolnához, de a szabadnapoknak, a konventkirándulásnak éppen az az üzenete a hétköznapi rutin számára, hogy miénk az idő és nem a programé. Azért így is belefért annyi minden ebbe a napba: az 1948-as Mindszenty bíboros által vezetett kiscelli zárándoklat egyházellenes atrocitásai (ugyanaz ismétlődött meg, amit 1850-ben az osztrák hatóságok elkövettek, csak az elnyomók változtak); Somogyi János alkancellár ügyes támogatása az 1802-es visszaállításakor (nagy jötevőnk a celli kriptában nyugszik); az új szentkút és a Ferenc József-emlékszoba története (később a tanácselnök használta azt a helyiséget); vagy az a kérdés, hogy miként szedik ki az üvegben érlelt pezsgőből a seprőt úgy, hogy közben a szén-dioxid ne szökjön el (lehútik az üveget a szájánál, lassan fejtetőre állítva). Mindezek mellett a nap kellős közepén volt egy húsz perc, a napközi imaóra ideje, amikor – a régi időket idézve és a távol előttünk lévőket elővételezve – a celldömölki templomban ismét egy szinte teljes bencés konvent zsolozsmázott.

Juhász-Laczik Albin OSB

Életünk

Szappanoroszlán

...van, amikor itthon vagyunk.

ndulunk! – hangzik el, amikor az apátságot látogató gyerekcsapat kiáramlik a kis vetítőteremből. A csoportdinamikát ilyenkor vagy letörni, vagy épp erősen élénkíteni kell, hisz sokszor nemcsak a szellemi és lelki, hanem a fizikai megmozdulás is belső ellenállásba ütközik. Folyamatosan észlelni kell, melyik fiatalnál épp melyik van ritmusban, elkapni, és rágördíteni azt a hiányzóra... Úgy 90 percen át egy átlagos látogatáskor.

nteraktívan – vagyis támogatóan, terelgetően, úgy, hogy a fiatalok maguk fedezzék fel kincseinket. Sőt, ha mi mondjuk, hogy „kincs”, az gyenge láncszem. Ha maga jön rá a „kincs” mivoltára, jó eséllyel kikaparja, s jó eséllyel meg is őrzi.

deális esetben a múzeumpedagógus meg se szólal, csak int, hogy most jobbra vagy balra megyünk. Persze ritka az ilyen eset, de számos példa volt rá pár éve, amikor még élt a Scriptorium című apátságot felfedező foglalkozásunk középiskolások számára. (Ma ez már tematikus foglalkozásként működik).

de miért jöttetek? – tesszük fel nyitó kérdésként, hisz nem árt ezt tudatosítani. Jó válasz az is: „Mer’ a tanárnő ezt találta ki”. Minden nyomon el lehet indulni. A lényeg, hogy akarják jól érezni magukat... S az sem árt, ha ráéreznek arra, hogy itt rossz válasz nem létezik.

...vannak ünnepi alkalmaink, amikor elhagyjuk a normát.

lyenek a nyári Levendulahetek, a Gyógynövényhét, a Múzeumok Éjszakája, ősszel a Múzeumok Őszi Fesztiválja és egyéb országos rendezvénysorozatok, télen a múzeumi advent és még sok más. Legtöbb programunk helyszíne már nemcsak az apátság, az arborétum és a gyógynövénykert, hanem a város főterénél működő Pannonhalmi Apátsági Múzeum is.

ngyenes közülük több is, és jellemzően a játékon és a kézműveskedésen van a hangsúly. Vágd, húzd, színezd, kösd, ferd, nyomd, tépd, pakold, ragaszd, fogd, találd meg, dobd el, találd ki, tekerd, fűzd, találd fel (magad)!

...van, amikor kilépünk a helyünkről.

dén volt 20 éves a Múzeumok Majálisa, az ország legnagyobb élő múzeumpedagógiai seregszemléje. A jövő múzeuma volt a téma. Voltak múzeumok, akik hozták a „jól megszokottat”, és voltak, akik törekedtek a szuperszonikusra. Mi levendulaszappant vittünk, amelyből illatos májusfát gyúrtunk. Képen vittünk húsz olyan dolgot, ami miatt érdemes eljönni hozzánk. Ezeket szappangolyóként is elrejtettünk egy gyógynövényekkel zsúfolt ládikóban.

llatos sátor eddig is voltunk már, levendulakép készíttéssel túlharsogtuk a pár lépésre tőlünk árusító kürtöskalácsost is! Ez igazán nagy eredmény egy gyerekekkel zsúfolt fesztiválon: nagyobb a sor nálunk, mint a fagyisnál vagy a kalácsosnál! Ám most a morzsolás, maszatolás, turkálás, maricskálás, mácsikolás ezen is túllőtt. A legcsábítóbb sátorként tituláltak minket.

...vannak ámulataink.

gaz, hogy az ember az élményt korábbi élményhez köti. A könyvtár és a kiállítótér közötti viszonylag zárt lépcsőház megtartja az illatokat. A tanárok, akik már jártak nálunk, és tudják, hogy a lépcső alatt az ajándékboldtálalható levendulás termékekkel, akkor is levendulaillatot éreznek, ha előttünk egy 50 fős csoport haladt végig izzadtan vagy épp túlpárfümoztöten. A gyerekek fahéjat éreznek, mint édeskés és egzotikus fűszert a tudástárunkból, de délidőben határozott intuíció szokott lenni a fahéjas palacsinta is! Az sem véletlen, hogy a levendulás csoki a Negrora emlékeztet, s hogy valaki pont ezen a lépcsőn döbben rá arra, hogy mi is az a „csigalépcső”! (Menjen rajta végig úgy, hogy csak lefele tekint, a márványra)...

gyekezetünk központja mostanában az apátsági múzeum. Új keretek közt új programok. De egy kicsit másról is... A tanulmányok igazolják, hogy bármit tesznek a múzeumi szakemberek, a látogatók egy múzeumot a megközelíthetőség és a wc-k állapota alapján ítélik meg. Tanuló múzeumpedagógusként mi ezek elé tettük a múzeumi büfék, kávézók kínálatát, mint szervező elemet. A semmin túl a többnapos, aluljáróból ismert százforintos zsíros pogácsán edződünk (tisztelet a kevés kivételnek). Külföldön sok formabontó megoldással találkozni e téren.

Életünk

De létezik a világon olyan múzeumi vendéglátóegység, ahol zsályás málnafagyit vagy levendulás mille-feuille-t kapni? (Ha igen, szóljanak nekünk, legyenek kedvesek!)

...és van honlapunk, ahol megtalálják foglalkozásainkat és programjainkat, amelyek tudományos kutatómunkából nyerik hitelességüket, kreativitásból egyediségüket, gyakran kifordított életünkből pedig humorukat. Próbálják ki őket! muzeumpedagogia.bences.hu; bences.hu Sikereinkről és nehézségeinkről bővebb információ: muzeumpedagogia@osb.hu.

Kocsis-Maár Kinga, múzeumpedagógus

Egy francia délután

A 2014-2015-ös tanév zárásaként a 10.B francia csoportja egy kötetlen délután keretében látta vendégül a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnázium diákjait. Sárköziné Márk Éva és tanítványai fogadására három jelenettel készültünk. A keddi délelőtti duplaórák keretében hetekig gyakoroltuk Boros Noémi tanárnővel francia nyelvű darabjainkat.

A program egy kultúrtörténeti vetélkedővel kezdődött, melyen a két iskola diákjai mérték össze tudásukat. Nagyon szoros küzdelemben a mi győzelmünkkel ért véget a verseny: egy ponttal győztük le a győri lányokat és fiúkat. Ezután következtek az előadások. Mi, a 10. B franciát tanuló diákjai, három rövid, vicces történetet adtunk elő. Az első egy vonaton utazó és jegyét nem találó diák viszontagságairól szólt, a második egy kutya kalandos becsempészéséről egy campingbe, a harmadik pedig egy ügyetlen pincérnő komikus esetéről (Pierre Delaisne: Le voyageur sans billet, On accepte les chiens, La crème renversée). A vendégeink közül a tizedik

és tizenegyedik évfolyamosok egy hosszabb szatirikus darabbal készültek (Frank Tashlin: Mais je suis un ours!), amelyben egy mackót akarnak munkára fogni egy gyárban, mondván, hogy ő nem is medve, hanem csak egy ostoba ember, aki bundát visel és borotválkoznia kell. A történet végére ő maga sem tudja, hogy ki is valójában.

Azt, hogy jól működtek a jelenetek abból is láthattuk, hogy nem csak mi, hanem a közönség soraiban ülő, nemrég Pannonthalmára költözött francia anyanyelvű ifjúsági regényíró-nő, Delphine Sack is jól szórakozott a jeleneteken és elismerő szavakkal illette francia tudásunkat.

Végül a győri kilencedikesek előadásában néhány francia dalt hallgattunk meg. A délután közös vacsorával zárult, ami alkalmat adott egymás jobb megismerésére is. A nap végére sok új élménnyel gazdagodva búcsúztunk el egymástól. Reméljük ettől más osztályok is kedvet kaptak egy francia délutánra!

B. Kis Benedek 10.b, Boros Noémi franciatanárnő

Hagyományörzők Pannonthalmán

A Pannonthalmi Bencés Gimnázium és Egyházzenei Szakközépiskola – az intézmény, valamint a HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály tárgyalásait követően – 2015 tavaszán jelezte szándékát, hogy az iskola gazdag szakkör-repertoárjába szívesen felvenné a katonai alapismeretek tárgyat is. A megbeszélések másik eleme volt, hogy a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal szoros kapcsolatban működő I. világháborús hagyományörzők, a Centenárium Hagyományörző Honvéd Gyalogdandár tagjai idézzék fel a 100 éve történt eseményeket a gimnázium diákjai számára. Erre a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából Pannonthalmán hagyományosan megrendezett megemlékezés-sorozat keretében került sor.

A dr. Muha Lajos alezredes által vezetett, az ország minden részéből érkezett, tizenkét fős hagyományörző csapat péntek délután érkezett meg a főapátságba, ahol este dr. Tóth Gergely százados (a gimnázium volt növendéke) tartott előadást

Életünk

az Osztrák-Magyar Monarchia haderejéről, amelyet kerekasztal-jellegű interaktív beszélgetés követett, nagy érdeklődés mellett. A – sok esetben komoly történelmi előismeretekről árulkodó – kérdések özönének végül csak a diáktothoni „takarodó” vetett véget.

Másnap a hagyományörzők minden osztályban tartottak egy órát, ahol a világháború hadijogi problémáitól a vegyi had-

viselésen át a harcászat változásáig több téma is terítékre került, a különböző korosztályok érdeklődési köréhez igazítottan.

Közben a hagyományörzőknek is lehetőségük nyílt megismerni a főmonostor értékeit, mind tárgyi, mind spirituális téren, köszönhetően a bencés atyák vendégszeretetének.

Szombat délután az iskola melletti sportpályán volt alkalmuk a diákoknak nem csak a korabeli fegyverzet és felszerelés közelebbi tanulmányozására, de a hagyományörző altisztek vezetésével valódi alaki foglalkozáson is részt vehettek, kipróbálva, milyen volt dédapáik drillje a gyakorlótéren. A gimnázium fotósakköre által használt, a századfordulóról származó fényképezőgéppel pedig valóban „korhű” felvételek is készültek a hagyományörző katonákról.

A Nemzeti Összetartozás Napjára, valamint az azt nem sokkal megelőző Hősök Napjára egyformán méltó módon emlékezett a rendezvénysorozat, emléket állítva nem csak a katonaelődök tragikus sorsának, de emberfeletti hősiességének is.

dr. Tóth Gergely (Ph'97) százados

Szülői találkozó

Visszatértünk hát a Varázshegyre, Pannonhalmára. Így nevezte az osztály búcsúzó diákja még 2011-ben, ballagási beszédében.

Az igény az itteni emlékek közös felidézésére olyan erős volt, hogy többünkben megfogalmazódott a szándék, hogy egy hétvégére ellátogassunk a „hegyre”, s újra együtt legyünk mi szülők, és az itt végzett fiaink.

És a „hegynek” ereje van, a „hegy” ismét varázsol.

Varázsol egy közösséget, akik örülnek egymásnak, és akik szívesen idézik fel a négy évet, pannonthalmi emlékeiket, a szülői hétvégéket, látogatásokat, közös programokat.

Varázsol akkor, amikor a közösen szervezett programokon veszünk részt, a borkóstolóval egybekötött hosszú beszélgetéseken, a felújított bazilika meg-

látogatásán, a kápolnában megtartott vasárnapi misén, ahol harminc még Pannonhalmán tanuló, és tizenharc már végzett diák társaságában lehetünk.

Néhány szülő úgy fogalmazta meg, hogy olyan élményben volt része, ami megismételhetetlen, s örökre nyomot hagyott benne. Hogyan történt mindez konkrétan? Miután többször is beszélgettünk arról, mi, szülők, akik többé-kevésbé tartjuk a kapcsolatot egymással, hogy jó lenne Pannonhalmán találkozni, megpróbáltunk időpontot találni. Ez nem volt könnyű feladat. És majd legközelebb úgy szervezzük meg a hétvégét, hogy semmiképp se essen egybe valami maratoni futással!

Nagy várakozással tekintettünk a szombati nyitóprogramra, Konrád atya régi és a jelenlegi osztályának focimeccsére.

Kicsit aggódtunk is mi, szülők, hogy fogják bírni a fiaink a tempót a fiatalokkal, de kiderült, hogy a tapasztalat többet ér, mint a fiatalos hév! A felújított bazilika meglátogatása után Tápon vacsoráztunk. Az estét az apátság borospincéjében töltöttük, kiváló borok és kiváló emberek társaságában.

Azt a szülői közösséget, amelyet még a pannonthalmi években éreztünk, a délutáni együttlét és a vasárnap reggeli közös szentmise újra erőssé tette. Az új majorsági látogatóközpont Pausa kávézójában hosszúra nyúló beszélgetéssel toltuk a hazaindulás időpontját addig, amíg csak lehetett.

Azután elbúcsúztunk – annak reményében, hogy a „Varázshegy” visszavár minket egy újabb varázslatra ...

B. Kis Éva, szülő Ph'11

Fejlődési pályán

Mert kell egy csapat

A tavalyi év folyamán az Emberi Erőforrás Osztály kezdeményezésére a munkahelyi közösségépítés új formája indult el. Az egyes részlegek – ha nem is mindegyik – a korábbi években is szerveztek már maguknak különféle kötetlen együttléteket: közös főzést, kirándulást, bowlingozást, üzemlátogatást. A most indult kezdeményezés azonban más és több, mint egy egyszerű közösségi program. A „tréning” műfaj lényege, hogy az együtt töltött időnek van előre megtervezett célja, irányultsága, tematikája. A „jól érezzük magunkat” élményén túl valamit irányítottan felfedezhetünk a magunk közösségi működési módjáról, a kihívásokra adott reakcióinkról, elakadásainkról, társaink szükségességéről, és – remélhetőleg – a csapattá válás következő lépései is körvonalazódnak.

A tréningek szervezését Mészáros Mónika, az Emberi Erőforrás Osztály vezetője, valamint munkatársa, Varga Zsuzsa koordinálta. Az együttlétek tematikus vezetettsége szakmai feladat, külső „tréningsszervező” szakember bevonását igényli. Több beérkezett ajánlat közül a választás az Active Training cég programjaira esett.

A tavalyi ütemterv alapján a Házgond-

noksághoz tartozó részlegek vettek részt elsőként ezeken a programokon: július 24-én a Higiénés csoport (Takarítók, Mosoda és Varroda), augusztus 26-án a Konyha, szeptember 15-én és október 1-jén pedig a Szent Adalbert Otthon munkatársai (ez utóbbi részleg két részre osztva), továbbá az idén február 13-án a Házgondnokság közvetlen munkatársai.

Az egyes tréningalkalmakat többszakszoros felkészülés előzte meg. A tréning-cég vezetője, Sarló Emese és munkatársai interjúkat készítettek az épp soron következő részlegek munkatársaival, amelyekből le tudták szűrni, hogy mely területeken legfontosabb a fejlesztés, vagyis hogy „hol szorít leginkább a cipő”. Ezzel párhuzamosan a részleg-vezetőkkel is elbeszélgettek. Így alakult ki az a „fókusz”, amelyre a tréning alkalomra tervezett közös gyakorlatokat fűzték. Fontos volt az adott csapat igényeihez igazodó helyszínnek és az ott megvalósítható tevékenységfajtának a kiválasztása. Ezt mindig a résztvevők szavazták meg. Az ajánlatokban nagyon sokféle együttléteket kínáltak felénk: a belső helyszínekre tervezett játékos és kreatív feladatoktól az extrém vadví-

közei

Bakony vadregényes dombjai szolgáltak: ősszel az esős Németbánya, télen a havas Bakonybél környéke.

A tréningalkalmakon mindig részt vett az adott részleg vezetője és a házgondnok is. A civil és szerzetes „főnökkel” való közös próbatétel külön értéket és élményt nyújtott mindenki számára. A „nagy cél” minden esetben az elrejtett, kilenc lakat alatt őrzött kincs megtalálása volt, amelyhez csak közösen, minden egyes csapattag aktív közreműködésével lehetett eljutni különféle feladatok teljesítésével. A szellemi és logikai, kitalálós játékok mellett minden esetben bőven jutott ügyességet, tervezést, fizikai megterhelést és közösségvállalást igénylő feladat is.

Egy „élmény” önmagában kevés ahhoz, hogy folyamattá váljon. Az átélt tapasztalatokat közösségben fel kell dolgozni, ki kell értékelni, hogy tapinthatóvá váljon, miért is vállalkoztunk mindeyre. Ennek az utánkövetésnek épp most van az ideje a tréningvezető, a HR vezető és a részlegvezetők segítségével.

A „Régi idők focija” című filmben több mint negyven éve hangzottak el Garas Dezső (alias Mlinarik Ede mosodás) szájából a cikk címét adó – szállóigévé vált – szavak. Igazságát még senki nem vonta kétségbe. A csapat tagjai mi vagyunk. Hogy igazi csapattá, emberi és munkaközösséggé váljunk, folyamatos, egymásra figyelő, fáradságos munkát jelent mindannyiunk számára – akár kapitányként, akár mezőnyjátékosként vagyunk a pályán. Hajrá!

Vincze Iván OSB, házgondnok

Világot lát(t)unk

Melki út

Április 14. és 17. között egy huszonkét fős pannonhalmi különítmény tett látogatást a melki bencés apátságban és természetesen a hozzá tartozó gimnáziumban. Az alsó-ausztriai apátságot közel ezer éve alapították, és épületében ezer diákos koedukált gimnázium működik, ma már kollégium nélkül.

Kedd este érkeztünk, és már a buszból való kiszállás után lenyűgözte csapatunkat a Duna mentén épült hatalmas barokk stílusú épületegyüttes. Az apátság vendégeinek fenntartott kiválóan felszerelt szobákban kaptunk szállást, amelyekhez egy ebédlő és egy szintén hangulatos közösségi helyiség is tartozott. A bőséges vacsorát a helyi diákokkal való első találkozás követte az iskola klubhelyiségében. Félénken vagy bátran, de mindenki ismerkedésbe kezdett a melki diákok csapatával, akik közül sokan már jártak Pannonhalmán. Utána közös kosárlabdázásba és teremfociba kezdett a társaság egy része, míg a többiek a lelátón igyekeztek beszélgetésbe

elegyedni az iskola hölgy tagjaival.

Másnap a svédasztalos reggeli után betekintést nyerhettünk a gimnázium életébe. Kisebb csoportokban végigjártuk az iskola épületét az előző este megismert diákok vezetésével, majd órákat látogattunk. Csapatunk kisebbik részének, aki angolt tanul, inkább egy ottani óra hangulatát volt izgalmas meg tapasztalni, hiszen nem igazán tudtuk követni, miről is van szó. De mindenki jól szórakozott, mikor egy pannonhalmi diák tudta csak a helyes választ matematika vagy történelem órán.

Ebédet követően buszba szálltunk és útnak indultunk Dürnstein felé Armin Penn és Michael Tauber melki tanárok vezetésével. Itt felkapaszkodtunk a hegyoldal sziklaalakzataiba beleolvadó vár romjaihoz, ahonnan csodás kilátás nyílik a festői szépségű Duna parti városkára, kék-fehér templomtornyára. Hazafelé egy Heurigerben kaptunk vacsorát és természetesen egy kis bort is. Visszaérkezésünk után Wilfried perjel

atya mutatta meg az apátság kiállításait, az épület díszes termeit, és a gyönyörű barokk templomot. Takarodó előtt: szabadidő, séta, Melk városkájának felfedezése és meccsnézés.

Csütörtök délelőtt Klosterneuburg Ágoston-rendi kolostorát és annak világhírű műkincseit csodáltuk meg. A többszintes földalatti pincészetbe is lemeheztünk, amely Ausztriában a legrégebbi. Kis buszozás, majd Wiener Schnitzel, és utána indulás a hinterbrühli tavasbarlangba, ahol Európa legnagyobb földalatti taván csónakázhattunk. A páratlan természeti képződmények között tett túra végére már kissé elfáradt a csapat.

Az egész napos programot követő rövid pihenő után viszont már lelkesen indultunk Melk pizzériájába, búcsúvacsorára a helyi diákokkal. Az együtt töltött este nagyon jó hangulatban telt, sok barátság született.

Péntek reggel pakolás, búcsúzkodás, ajándékok átadása, majd Bécsnek vetjük az irányt. A kapucinus kriptá megtekintése után pár óra szabadidő következett, ahol mindenki kiélvezhette a főváros szépségeit, kávézóit, éttermeit. Este fáradtan, de annál több élménnyel, emlékeztető pillanattal a hátunk mögött érkeztünk vissza Pannonhalmára. Ezúton is szeretnénk megköszönni a melki apátságnak vendégszeretetét, és a szervezést mindazoknak, akik lehetővé tették nekünk ezt az utazást!

Bagó Máté Pál 10. b

Gyermekeink védelmében

Az iskola öt évvel ezelőtt belekezdett egy átfogó szervezetfejlesztésbe, amelynek célja a minden résztvevőre kiterjedő tiszta kommunikáció, a pedagógiai konszenzus, az átlátható működés és az élhető hivatás. Akkor még nem tudtuk, hogy mindennek milyen aktualitása lesz, és hogy milyen nagy szükség van most és a jövőben a már megtett útra. Az alábbi cikk a gyermekvédelem területét érinti, de valójában hiányzik még a jó magyar szó arra, ami kifejezi, hogy egy keresztény intézmény feladata minden egyes kiszolgáltatott helyzetben lévőnek a védelme.

„Mert nincs olyan rejtett dolog, ami napvilágra ne kerülne, és nincs olyan titok, amely ki ne tudódna, és ismertté ne válna.”

(Lk 8,17)

Soha nem lehet elfogadni, ha a gyermeket a felnőtt felhasználja, manipulálja, hiszen a gyermek a felnőttel szemben védtelen, érzelmileg kiszolgáltatott. Jóllehet a visszaélések túlnyomó többsége az egyházon kívül történik: családi környezetben vagy az oktatásban, az egészségügyi és a szociális szférában, azonban muszáj szembenézni az egyházon belüli visszaélésekkel is, amelyek sokáig rejtve maradtak.

Az egyház azzal segíthet az áldozatoknak, ha foglalkozik a konkrét esetekkel, a bántalmazást elszenvedőkkel és a bántalmazókkal. Az egyház tanításának félreértelmezése lenne, ha Isten irgalmára hivatkozva a vezetők, a közösségek tolerálnák a bántalmazókat, ahelyett, hogy megállítanák, szembesítenék tetteikkel. A fokozott szociális érzékenység, a rendtársakkal szembeni, időnként túlzott konfliktuskerülés nem vezethet a felelősségre vonás elmaradásához.

A szakirodalom a bántalmazás négy fajtáját különíti el. A fizikai erőszak a bántalmazás legnyilvánvalóbb formája. Bántalmazás az áldozat tulajdonának tönkretétele is, amely lélektanilag azt az üzenetet hordozza, hogy „most valamilyen személyes tárgyadat törtem össze, de legközelebb te leszel soron”. A harmadik fajta bántalmazás a szexuális erőszak, amikor egy személy a másik intim szféráját átlépve érzelmi, testi vagy spirituális befolyást vagy hatalmat gyakorol a másik személy felett. Végül a pszichológiai bántalmazás olyan tartós pszichés nyomásgyakorlás, egyfajta agymosás, amelyet a bántalmazó a félelemkeltés, a kontrollgyakorlás szándékával tesz, ezzel irányítja áldozatát. Ide tartozhat a szóbeli bántalmazás, a büntudatkeltés, a fenyegetés, a kényszer, valamint a szeretetadás feltételekhez való kötése.

A gyermekek, a kamaszok a felnőttől biztonságot, támoga-

tást várnak. Ha kötődés alakult ki a gyermek és a felnőtt között, akkor a gyermek igyekszik megfelelni a felnőtt elvárásának, megerősítést, szeretetet, elfogadást remél. Az a felnőtt, aki ezzel visszaélve feltételekhez köti mindezt, azt közvetíti a gyermek felé, hogy csak akkor szerethető, elfogadható a személye, ha azt teszi, úgy érez, gondolkodik, ahogy azt a bántalmazó elvárja. Az elkövető gyakran éretlen személyiségű, aki nem képes a másik intim szféráját tiszteletben tartani sem lelkiileg, sem fizikailag. Érett intimitásról akkor beszélhetünk, ha az ember képes mély szinten megosztani gondolatait, vágyait, félelmeit, elfogadja a másik személy tőle eltérő érzéseit, és bele tud érezni a másik ember helyzetébe.

A gyermekbántalmazás megelőzése akkor lehet hatékony, ha a következő alapelvek érvényesülnek:

1. A bántalmazott biztonságának megteremtése, lelki gondozása és a trauma terápiás feldolgozása szakember (pszichológus, pszichiáter) segítségével.
2. A bántalmazók megállítása, felelősségre vonása, ami jogi lépéseket is szükségessé tehet. Ehhez hozzátartozik az elkövető szembesítése tette következményeivel. Valódi bünbánat sem lehetséges szakszerű segítség hiányában.
3. Minden bejelentést, a gyermekek jelzéseit kellő komolysággal kell kezelni, mivel az elkövetők hajlamosak tettüket bagatellizálni vagy tagadni felelősségüket („én csak meg akartam nyugtatni, egyébként is labilis, szorongó gyerek”).
4. A diszkréció helytelen kezelése, a titokképzés csak növeli a bántalmazások lehetőségét, hiszen nincs következmény, a gyerekek pedig azt élik meg, amitől egyébként is rettegnek: „nekem nem fognak hinni, a tanárnak adnak igazat”.

A bántalmazott gyerekek nehezen bíznak önmagukban, másokban, a világban, gyakran félnek az intimitástól. Mivel az a felnőtt, akihez kötődtek, kihasználta őket, ezért hajlamosak a kapcsolataikban rászorulóknak lenni vagy bizonytalan kapcsolatokat létesítenek, esetenként nem tudnak megbízni másokban. Ezért fontos, hogy felismerjék, szembesüljenek a traumájukkal, majd szakember segítségével feldolgozzák azt. Ne feledjük, az elkövetők maguk is gyakran áldozatok voltak. Ezt az ördögi kört mindenképp meg kell szakítani, hogy a traumatizált felnőtt ne kövesse azt a mintát, amelytől ő maga is szenvedett. Gyermekeink jövőjéért felelősek vagyunk szülőként, tanárként, lelki gondozóként, orvosként, de bármely más szerepünkben, ahol mintát nyújtunk, segítséget adunk vagy egyszerűen csak jelen vagyunk az ifjúság számára.

In memoriam

Búcsú Elemér atyától

Mennyei Atyánk! Életünk Ura!

Elemér testvérünkől búcsúzunk megrendült lélekkel, mégis hátaltelt szívvel. Tudtuk, hiszen mondta is, hogy gyöngé és beteg, mégis váratlanul, gyorsan távozott közülünk. Amikor Elemér testvérünk pünkösdi vigíliáján már holtan feküdt szobájában, szobája és a bazilika nyitott ajtaja révén fizikai összeköttetésben voltunk vele: ő már örök álmát aludta békében, mi pedig pünkösdi vigíliáját imádkoztuk, az éltető és elevenítő Lélekért könyörögtünk. Hittel imádkoztunk érte is, hogy a Lélek által Istenben kapja meg örök lakását, otthonát.

Istenünk, Igédből tudjuk, hogy a tanítók, akik sokakat tanítottak igazságodra, ragyogni fognak, mint a csillagok az égbolton. Urunk, Istenünk, hálásak vagyunk, hogy Elemér testvérünkben bencés közösségünk számára mestert, tanítót adtál.

Elemér atya Mátészalkán született, de Győrött nőtt fel. Özvegy édesanyja áldozatos szeretettel nevelte két fiát, Ákost és Attilát. Az evangélikus hívő Édesanya mindkét fiát a győri bencés gimnáziumban taníttatta. Elemér testvérünk ilyen családi háttérrel lépett közösségünkbe, vállalta közösségünket, lett szerzetespap, szakjaiban magyar-angol szakos tanár, majd a szentírásstudomány professzora és lelkületében mindig Jézus Krisztusra tekintő ökumenikus keresztény.

Rendtörténetünk tanúsítja, hogy Isten testvérek révén gazdagítja a közösséget, az Igazság tanítói által formálja lelkiségünket, szellemiségünket, hogy az Ő örök gazdagságára és szépségére nyitottak maradjunk és befogadók legyünk.

Így vannak történeti párhuzamaink, akikhez testvéreinket hasonlítani tudjuk.

Tiszteletreméltó Béda angol szerzetesről, akit Newman bíboros „a bencés rend virágának” nevezett, legjobban

saját művei vagy tanítványainak följegyzései vallanak. Így vagyunk mi Elemér testvérünkkel is. Tanítása, igehirdetése, előadásai, tanulmányai tanúskodnak róla és az a szeretet, amely a mi szívünkben iránta él: a bencés diákok és növendékek, a Sophiás és Sapientiás hallgatók, a lelkigyakorlatait hallgató papok és hívek szívében élő szeretet. Magam is tanítványának, tisztelő öccsének vallom magamat immár ötvenegy esztendeje.

Elemér atya tanulmányai befejeztével mindig Pannonhalmán élt és tanított. Életében nem a külső események voltak előtérben, sokkal inkább mindenre kiterjedő szellemének gondolatai. Beda Venerabilis maga írja: *„Egész további életemet ebben a kolostorban töltöttem el. Teljesen a Szentírás tanulmányozásának adtam magam, miközben a regula szabályai szerint éltem, és nap mint nap részt vettem a karban az officiumon. Különös örömöm mindig a tanulás, a tanítás és az írás volt.”*

Elemér testvérünk, főiskolai igazgatónk nemzedékek csendes, alázatos és nagy tudású Mestere volt. A pannonthalmi Szent Gellért Hittudományi Főiskola szinte néha ő maga volt „egy személyben”, aki mindezt nagy odaadással és szorgalommal szolgálta. Színvonalat, elmélyedést és szellemi nyitottságot lehetett tőle tanulni.

Tudós, szerény, derűs szívű testvérünk voltál mindvégig, amit neked is köszönünk, Elemér atya.

Mennyei Atyánk, vedd magadhoz, fogadd be házádba gyermekedet, akit gazdag lelki és szellemi ajándékaidat gazdagítottál és aki azt kamatoztatta is. Őt sem kímélted meg, hogy megtapasztalja életében a kereszt magányát, az emberi gyengeség és esendőség kiszolgáltatottságát, amit ő alázattal és csendesen viselt. Istenünk, Te egyedül elég vagy az embernek, köszönjük, hogy Elemér testvérünk szolgálatában, ajándékaiban és emberi gyöngeségeiben felragyogtattad fényedet. Ő most előttünk ment el. A „vándorló nép” tagjaként hisszük, célhoz ért. Reményünk szerint, Te, Urunk, befogadtad!

Elemér atya, búcsúzunk. Hiányozni fogsz nekünk addig, amíg majd mi is asztalhoz ülhetünk veled az Úr országában. Ámen

Várszegi Asztrik OSB főapát

In memoriam

Dr. Sulyok Ákos Elemér OSB (1941-2015)

Elhunyt rendtársunk 1941. július 7-én született Mátészalkán. Győri iskolánk diákja volt.

A noviciátust 1960. augusztus 6-án kezdte meg. 1964. szeptember 3-án tett ünnepélyes fogadalmat, majd 1965. augusztus 15-én pappá szentelték.

Teológiai tanulmányait 1960–65 között a Pannonhalmi Szent Gellért Hittudományi Főiskolán végezte. 1965–70 között magyar-angol szakos tanári diplomát szerzett az ELTE Bölcsészettudományi Karán. 1969–71 között teológiai tanulmányokat folytatott a Budapesti Pázmány Péter Hittudományi Akadémián, ahol 1973-ban szentírásstudományból doktorált. Elemér atya egész életét Pannonhalmán töltötte imádságban és tanításban. 1971–73 között a rendi növendékek prefektusa, főiskolai és gimnáziumi tanár, diákkotthoni nevelő (1973–74), főiskolai ügyvivő (1973–75), majd a Pannonhalmi Szent Gellért Hittudományi Főiskola igazgatója (1975–2000), a Sophia Főiskola majd a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola tanára, a Pannonhalmi Szent Gellért Kollégium igazgatója és gimnáziumi hittanár volt.

1996-ban Pázmány Péter Felsőoktatási díjban részesült, 2004-ben kapta meg egyetemi tanári kinevezését.

Elemér atya főiskolánk igazgatója, teológiaprofesszor, bibliatudós, a Pannonhalmi Szemle főszerkesztője, sokak lelkiatyja és mestere volt.

Szerény, csendes, szorgalmas, nagy tudású és lelkiismeretes minden munkájában. Tanítónk volt az iskolai hittanórák, főiskolai órák alkalmával éppúgy, mint igehirdetésében és előadásaiban.

Lebilincselő előadó volt. Bármit szólt vagy írt, Isten ígéje fényében és irodalmi értékkel fogalmazta meg mondandóját. Ereje abban állt, hogy nem csupán ismeretet, hanem szemléletet, világlátást, az egyetemes egyház látomását tudta átadni hallgatóinak.

Az ő életét és munkásságát is elkísérte az emberélet törékenysége, amely csak időnként mutatkozott meg.

Nemrég mondta: „Ha idős vagyok is, a magam módján mégis megpróbálok másokon is segíteni, másokra is gondolni, másokért is imádkozni. Igaz, hogy a halál felé ballagok, mégis nagyon életem életem élek”.

Ahogy Elemér atya Krisztus halálába temetkezett a keresztség és a szerzetesi fogadalmak által, úgy legyen része Krisztus feltámadásában is!

“... annyira szeretsz engem, hogy a sír mélyéből is kimentesz”
(Zsolt 86,13).

Sulyok Elemér bencés szerzetes végakarata

Hitvallásom: hittem és hiszek és hinni fogok – remélem mindhalálig – Jézus Krisztus halálában és föltámadásában. Továbbá külön, személyes hitvallásként abban is, hogy kinszenvedését és kereszthalálát külön, személyesen értem is vállalta, gyöngeségeim, gyarlóságom és bűneim eltörlésére.

Ebbe kapaszkodtam, ez éltetett egész életem során, amelyet alapvetően bencés szerzetesi létem, hivatásom határozott meg. E szerzetesi lét anyagi alapjait vidéki köztanárként igyekeztem előteremteni.

Ez minden. Azt szeretném, hogy csak ekként maradjak meg a túlélők emlékezetében.

Az Úr végtelen irgalmába ajánlom a lelkemet. Isten veletek testvéreim.

Elemér

Életünk

Orgonatanulás Pannonhalmán

Májusban került megrendezésre az idei tanév orgona növendékhangversenye, melyről mint végzős diák azt állíthatom, hogy magas színvonalal dicsekedhet. Tizenegy komoly mű hangzott el, Bach barokk orgonaműveitől kezdve Vienne XX. század eleji impozáns darabjaiig, valamint egy kilencedikes diák, Beller Barnabás saját szerzeményét is meghallgathatta a közönség.

A magas színvonal többek között az új sípos gyakorlóorgonának köszönhető, amely mágnesként vonzotta magához a komolyzene kedvelőit, főleg azokat, akik már valamilyen billentyűs hangszeren tanultak. A hangszer másfél éve áll az orgonisták rendelkezésére. Amikor négy éve elkezdtem orgonálni, csupán öten voltunk. Idén már tizenketten gyakorlunk rendszeresen.

A gyakorlóorgona kétmanuális, öt regiszteres, mechanikus hangszer. Egy kisebb portatív orgonával együtt épült itt, Pannonhalmán Takács Péter műhelyében, így lehetőségünk volt figyelemmel kísérni az orgona különböző építési fázisait. Bepillanthattunk a hangszerbe, megfigyelhettük, hogy egy hang leütésétől hogyan jut el az információ a sípig, illetve a hangolásnál is segíthettünk. Az orgona a Káptalanterem gyönyörű akusztikájában kiválóan alkalmas barokk művek prezentálására, dallamok kiemelésére. Hatalmas lehetőség az, hogy a diákok orgonatanulmányaik kezdetétől fogva olyan hangszeren gyakorolhatnak, amely mechanikus traktúrája segítségével közvetlen kapcsolatot biztosít az orgonával, a sípokkal. Továbbá a mechanikus billentés egyszerűbbé teszi az alkalmazkodást más orgonákhoz.

Pannonhalmán a diákoknak már régóta lehetőségük van orgonálni. 2006-ig Lukács atya tanította őket, majd Kiss Zsolt vette át az oktatást, aki nemcsak az orgonát, hanem a gimnáziumban nem rég indult Jazz improvizációt is tanítja, valamint a Bigband-et vezeti. Szakmai tudással és fiatalos lendülettel biztatja a diákokat a komolyzene, az orgonálás szeretetére. Ismerősei révén alkalmunk nyílt egy-egy nagyobb magyar orgonán is játszani, mint például az esztergomi vagy a győri bazilikában. Immár öt éve egyházzenei oktatás is van a gimnáziumban. Ennek keretében a lelkes orgonisták kipróbálhatják magukat a liturgiában is. Vasárnaponként a környező falvak plébániáin segíthetnek be a szentmisén orgonálni vagy énekelni. Ezt mi, diákok csak úgy hívjuk: „terepre megy”. Továbbá olykor a vasárnapi diákmisén is lehetőség nyílik a bazilika hárommanuális orgonáját megzengetni, egy-egy communio vagy kivonulási darab erejéig.

Számunkra, diákok számára nagy élményt jelent egy nyolcszáz éves bazilikában, egy jól karbantartott negyvenegy regiszteres orgonán játszani. Ezen a hangszeren az orgonairodalom jelentős része jól előadható, így nem csoda, hogy a diákok alig várják az év végi koncerteket, amikor a hosszú munkával kigyakorolt művek új, teljesebb hangzást kapnak.

Rácz Boldizsár és Bori Dániel Ph15b

Családnap

A Pannonhalmi Területi Családnap idei vendégelőadója Uzsálné Dr. Pécsi Rita neveléskutató volt. Paki két előadást tartott a résztvevő családoknak. A délelőtti előadás címe az volt: Miért nem működik a „Százszor megmondtam”? s délután a folytatás: A sikeres nevelés kulcsa: az érzelmi intelligencia.

Rendkívül fontos témakör ez. Eddig is tudtuk, hogy nagyon nagy jelentősége van az érzelmeknek, az érzelmi intelligenciának, de hogy miért és hogyan is áll ez össze a személyiségben és a nevelésben, ezt most nagyon szépen összefoglalta nekünk a Családnap előadója. Megtudhattuk,

hogy személyiségünk részterületei, az élethez szükséges készségeink milyen kapcsolatban állnak egymással, mennyire összefüggnek, és rádöbbentünk, hogy nem csak sok minden, hanem minden az érzelmek támogatásán áll vagy bukik. A köztünk lévő kapcsolaton. Tanítani, az értelmi képességeket növelni lehet tanítással, információátadással, de egyéb, szociális készségeinket (amelyek minden mást megtartanak) fejleszteni, egy emberként nevelni csak élménnyel, tapasztalattal, mesével, beszélgetéssel, igazán együtt töltött idővel lehet. Csak ez számít!

Kisné Gyöngyösi Éva

Életünk

Osztálykirándulások

Morvaországban kalandoztunk. Először a Brünni Magyar Polgári Szövetség elnöke vezetett minket, így igazi különlegességeknek örülhettünk – köztük az austerlitz-i csata székely hőseire emlékező kopjafának egy apró faluban. Másnap a kroměříži érseki palota gyönyörű barokk kertjében pihenhetünk ki a fáradalmakat, és Olmütz izgalmas történelmi belvárosában bolyonghattunk. Végül a Morva-karszt mélyén, a Punkva-barlang földalatti folyóján csónakázva és a gigantikus Macocha-szakadék aljáról feltekintve csodálkoztunk sokadszor is rá a teremtett világ szépségére.

Ebben az évben is egy határon túli magyarlakta területet látogattunk meg: Burgenlandot. Szakadó esőben indultunk biciklivel Győrbe, onnan vonattal Fertőszentmiklósra. Innen két keréken Sopronig, már tiszta időben. Este városnézés, vacsora a Csehi családnál és szabadidő. A bencés kolostorban aludtunk. Második nap Kismartonra, Fraknó és Léka váraiba mentünk busszal. Fraknónak hihetetlen fegyvergyűjteménye van! Elbicikliztünk a pán-európai piknik helyszínére és Rusztra, mely egy csodaszép városka a Fertő-tó közelében. Sopronból vonattal Győrig, majd biciklivel Pannonhalmáig tekertünk.

Visszafogottunk indult, ugyanakkor gazdag és emlékezetes lett a 11.a osztály kirándulása. A Mixnitz (Ausztria) melletti Medve-szurdok - olykor embert próbáló - emelkedői, mélységei, zuhatagai mellett Mariazell is maradandó élményt adott. Fő úti célunk mellett Celldömölk, Szombathely, Csempeszkopács, Kőszeg és a Hétforrás gazdagította a programot és ismereteinket. Az élmények mellett a tárgyi, történelmi és kulturális ismeretek bővítése tette hasznossá és értékessé a valóban "tanulmányi" kirándulást. MMXA

Bécs, az örökzöld sláger: kávéházak, fiákeres, a Ring, nagy parkok, nem véletlenül büszkélkedik a világ legélhetőbb városa címmel. Lépten-nyomon a Habsburg-család öröksége, közte sok-sok magyar vonatkozással: Bocskai korona a Schatzkammerben, magyar hadtörténet a bécsi Hadtörténelmi Múzeum szemüvegén keresztül,

magyar arisztokraták palotái a Hofburg körül... Efrém atya kiváló vendéglátása, a szabadidők gyorsan elrepülő órái a kialakuló törzshelyeken, „éppen az orrunk előtt ment el a villamos” SMS-ek és telefonok, néha elvesző diákok, egy jól sikerült osztálykirándulás velejárói!

Első osztálykirándulásunk Veszprémben kezdődött. Itt ebédeltünk egy osztálytársunk jóvoltából, majd – Balácapusztán megállva – Alsóörsre kerékpároztunk. Bár az időjárás ellenünk dolgozott, volt időnk a jéghideg Balatonban úszni. Nem maradt el a megszokott esti sütögetés sem. Reggeli kikapcsolódásunk egészen Nagyvázsonyig vitt minket. Itt ismét egyik barátunk családja vendégelte meg az osztályt, majd a vár tornyában elmondott mise után visszaindultunk szállásunkra. Harmadnapra a hazafelé vezető út maradt – persze egy templomlátogatásra még maradt időnk.

Egy tavaszi napon indultunk el Döbröntére vasúton, majd két keréken. A szállásunk egy malom volt. Szentmise a pápai nagytemplomban, majd panoráma annak „guanós” tornyában. Pápán még ellátogattunk az Esterházy kastélyba, ami valószínűleg a korhű ruhába öltözött kisasszonyok mosolyának köszönhetően aratott nagy sikert. Ezután következett a nap fénypontja, fürdő nagy vízcátákkal. Vacsora után éjfélig tartott a buli, pingpongoztunk, csocsóztunk és römiztünk prefektusainkkal. Hétfőn a döbröntei várat és a gannai Esterházy-mauzóleumot tekintettük meg. Rekordkísérlet: hány kerékpár fér fel a kisteherautóra? Mind a 32. – Ki tud a legextrém módon hasast ugrani? A fél kustányi termál rajtunk nevet. – Lesre menni, késő estig táborüzenni vagy éjszakai túra a rezi várba? Lehet választani. – Öt kiállítás a keszthelyi kastélyban? Mindenki megtalálhatta a szívének tetszőt. – Szigligeti panoráma? Leesik az ember álla! – Szabadidő Almádiban? Nekünk is megvolt a hideg Balaton! – Ezer forint ebédre? Fiúk, ebből kell kijönnünk! – Hegyre fel kidögölve, dombról le repülve, esőben, napsütésben, defekttel, törött váltóval, vonat után repesztve, nyafogva, lelkesen? Egyre jobban tekerünk!!!

Hic fuit

Ph'60

Kérdések önmagamhoz – Gereben Ferenc öninterjúja

Amikor az ember elhagyta már a hetedik „ikszet”, úgy érzem, fel kell tenni bizonyos kérdéseket önmagának.

Mindenképpen. De ezeknek inkább belső kérdéseknek és válaszoknak kell lenniük.

De ha az ember élete valamiféle nyilvánosság előtt zajlott, vagyis ha évtizedeken át publikált és tanított, számvetését nem tarthatja meg teljesen magának.

Ebben van igazság. Maradjunk hát abban, hogy a számvetés – már csak a korlátozott terjedelem miatt is – részleges lesz.

Először pályára állásodról szeretnék kérdezni. Honnan indultál?

Szolnokon születtem 1942-ben, akkor még polgári családban, Szombathelyen gyerekeskedtem, akkor már ún. „ikszesként”, vagyis „osztályidegenként”, ugyanis édesapám tüzértiszt volt. Apám ugyan 1956 nyarán meghalt, de én az X-et tovább viseltem a hatvanas évekig. A forradalom után kerültem Pannonhalmára.

A mai diákok számára nehezen képzelhető el az a korszak, amikor pannonhalmi diáknak lenni nem előny volt, hanem hátrány.

Hátrány többszörös értelemben is. Egyfelől a diákság jelentős része volt hátrányos helyzetű: politikailag diszkriminált társadalmi rétegből származó, félárva, nehéz szociális helyzetű stb. Másrészt a felekezeti iskolák az épp hogy túrt kategóriába tartoztak, és ez az egyetemi felvételi nehézségeken túl a hatalom erőszakos fellépéseiben is megmutatkozott. Így pl. tanúja voltam az 1957. márciusi monstre házkutatásnak, amelynek a végén a pufajkások elvit-

ték és félig agyonverték Söveges Dávid atyát, az akkori igazgatót. (Mi öregek szívesen látnánk a gimnáziumban egy róla elnevezett termet, vagy emléktáblát!) Diákéletünk hátterét a korai Kádár-korszak terrorisztikus légköre adta.

És ezt ti akkor napról-napra átérettétek?

Ez jó kérdés, mert módot ad arra, hogy rávilágítsunk a helyzet ellentmondosságára. Mi ott fenn a Hegyen azilumban éltünk, a környező diktatúrától teljesen eltérő értékrendben, és ez egy olyan látszólagos múlt-utazás volt, amelyet mi – tanáraink többségével együtt – jövőutazásnak szántunk. Bár vidám és eleven diákéletet éltünk, ez a helyzet sajátos küldetéstudatot alakított ki bennünk. (Tudom, ez nem „trendi” fogalom, de remélem, Pannonhalmán még használható.) Ez az akkori bencésdiák-identitás még azokat a „vagányabb” nagyvárosi fiúkat is megérintette, akik nem voltak hátrányos helyzetűek, és vallási elkötelezettségük is vékonyabb volt, mint falusi és kisvárosi társaiké. Végül is előállt egy sajátos helyzet: a hátrány és a másság-érzet átlényegült kollektív elit-tudattá. Így történhetett, hogy a diktatórikus évek pannonhalmi diákjai általában alma materük (erkölcsi és tanulmányi) előnyeit szokták inkább emlegetni, mint hátrányait.

És a Te esetében hogyan alakult az előnyök és hátrányok egyenlege?

Én speciális eset voltam, mert még pannonhalmi diákként fejembe vettem, hogy bölcsész leszek. Ebben nagy része volt Cziráki László atyának, aki magyar-tanárunk–osztályfőnökünk–prefektusunk volt egy személyben. (És aki idén, az 55 éves találkozókon lenne 100 éves!). Egy ilyen szándék akkor – „iksze-

sen” és pannonhalmi „priusszal” – képzelenségnek tűnt, és hosszú sora volt annak, hogy (két év fizikai munka után) mégis sikerült. Bár esetemben a hátrányok sorát még az is vastagította, hogy pedagógus (özvegy, háromgyerekes) édesanyámat elbocsátották, amiért fiát egyházi gimnáziumba járatta, de végül nálam is az előnyök kerültek túlsúlyba. És az előnyök közé okvetlenül be kell sorolnom azokat a barátságokat is, amelyek az osztálytársi közösségünket élethossziglan behálózzák.

Térjünk rá most arra, hogy mivel foglalkoztál diplomásként!

1967-ben megszerzett magyar–könyvtár szakos diplomámmal, amelyet néprajzi, esztétikai és művészettörténeti stúdiumokkal egészítettem ki, folklór-esztétikai kutatásokat szerettem volna végezni. A véletlen(?) úgy hozta, hogy olvasás- és művelődésszociológus lettem, aki belekontárkodott a vallás-, érték- és kisebbségsszociológiába is. Mégpedig lehetőleg úgy, hogy az említett diszciplínákat ne csak önmagukban, hanem kölcsönhatásukban vizsgáljam. De az olvasás- és könyvkultúra volt az a téma, amely fél évszázados publikációs munkámat teljes hosszában végigkísérte.

Anélkül, hogy a részletekbe túlságosan belemerülnénk, mi a summája ennek az 50 éves nyomkövetésnek?

Egy meglepő állítással kezdem: a magyar társadalom olvasmányainak esztétikai színvonala – bár a felnőtt népességnek csak mintegy 60 %-a olvasott könyvet – a hatvanas évek elején volt a legmagasabb: a legolvasottabb szerzők (élükön Jókaival) a veretes magyar és a külföldi klasszikusok voltak, még a

Hic fuit

kikapcsoló- szórakoztató funkciót is jó részt ők (főleg a romantikusok) elégítet- ték ki. Ennek a múltba menekülő olvasói érdeklődésnek az okai között épp úgy megtalálhatjuk a forradalom leverése utáni társadalmi lelkiállapotot, mint az 1956 utáni könyvkiadási politikát. Majd a konszolidáció előrehaladtával, a tár- sadalom felhalmozói-fogyasztói érték- orientációjának erősödésével először az olvasás gyakorisága és színvonala kezdett csökkenni, majd a rendszer- változás után a könyvolvasók aránya is zuhanni kezdett. (Jelenleg a felnőtt népesség mintegy 40 %-a mondható hagyományos értelemben vett könyv- olvasónak.)

Nem túl biztató jelenség az sem, hogy az olvasmányokon belül egyre inkább csökken a magyar szerzők aránya. Ter- mészetesen a rohamosan terjedő info- kommunikációs technikák is részesei ennek a folyamatnak, de a hagyomá- nyos és digitális olvasásmódot össze- hasonlító kutatások egyelőre arra haj- lanak, hogy intellektuális és pszichikai hatásfokukat tekintve az utóbbi nem egyenértékű az előbbivel.

Említetted, hogy belekontárkodtál a vallásszociológiába is. Mit jelentett ez konkrétan?

Először is azt, hogy nagy országos (majd később határon túli) felméréseim során a vallásosság Tomka Miklós diáktársam- tól kölcsönzött kategóriáit beállítottam azoknak a társadalmi tényezőknek sorá- ba, amelyekről magyarázatot vártam a kulturális-művelődési teljesítményszin- tek különbözőségére. Érdekes változá- sok zajlottak le ezen a téren az elmúlt évtizedekben: a nyolcvanas években még a nem vallásosok voltak a legak- tívabb olvasók; az ezredforduló táján már inkább a bizonytalanok és a kere- sők; míg az utóbbi időkben az elkötele-

zetten vallásos réteg tört az élre (párhuzamosan e csoport fiatalodásával, is- kolázottságának, urbani- zációs szintjének emelke- désével!). Később pedig – pázmányos szocioló- gus hallgatóim közremű- ködéssel – a vallásos- ság szociológiai típusait (főleg a túl széles és ta- lányos „maga módján” kategóriát) próbáltuk dif- ferenciálni mélyinterjúk segítségével. Vizsgáltuk továbbá az egyes feleke- zetek ön- és „más”-képét, valamint az egyházzól és a „jó papról” kialakult tár- sadalmi imázsokat. Még a vasárnapi rádiós prédikációk tartalomelemzé- sével is kísérleteztünk – szóval próbáltunk kevésbé szokványos témákat megragadni, de publikációin- kat meglehetősen érdektelenség kísérte.

Mivel magyarázod ezt?

A szociológus szakmát az ilyen témák nem nagyon szokták érdekelni, az egy- házi olvasók pedig valószínűleg a szoci- ológiai módszerektől idegenkedtek. De lehet, hogy ha most végeznénk ezeket a kutatásokat, nagyobb érdeklődést váltanának ki.

Kisebbségkutatásról is beszéltél...

Főleg a határon túli magyarság régió- iban végeztünk először kisebb, majd nagyobb felméréseket, de a tanítvány- immal nemrég egy cigányság vallásos- ságáról szóló kötetet is összeállítottunk. Központba mindenütt az identitás- tudat vizsgálatát állítottuk, mégpedig a nemzeti/nemzetiségi, a kulturális, és a vallási identitás hármában. Ezek a di- menziók tapasztalatunk szerint nagyon

jól kiegészítik és erősítik egymást. Példá- t a nemzeti és kulturális azonosság- tudat kapcsolatából hoznék: a magas szintű (mennyiségi és minőségi) olva- sási teljesítmények tendenciaszerűen a tudatosabb, differenciáltabb, a közös- ség fennmaradását cselekvően szorgal- mazó identitástípusokkal jártak együtt; míg az olvasási deficittek általában a töredezett, negatív és közömbös identi- tások kísérőjelenségei voltak. A határon túli magyarság egyébként mindhárom említett szegmentumban a hazainál magasabb szintet produkált (főleg Er- dély), de az identitás-halványodás jelei már határon túl is érzékelhetőek.

Utaltál rá, hogy tanítottál is.

Igen, még most is. A PPKE szociológia szakán, egykori munkahelyemen vagyok nyugdíjas óraadó. Tanári példaképeim egykori bencés tanárim: Cziráki László és Hajdú Lukács.

Fejlődési pályán

Mentorprogram

Az elmúlt tanév második felében egyre gyakrabban lehetett Pannonhalmán különböző részein – előbb egy-egy osztályteremben, a tetőtéri galérián, majd a jó idő beköszöntével a bástyán, a várkörön, majd a Boldogasszony-kápolna sétányán – olyan beszélgető párokat látni, amelyek egyik tagja egy hetedikes diák, másik tagja pedig egy tanár volt. Nem a tanárok spontán beszélgető kedve nőtt meg, nem is a hetedikesekkel lett baj, hanem a gimnázium mentor-projektbe fogott.

A Pannonhalmán töltött hat vagy négy év során a diákok igénye a személyes kísérésre, a reflexióra az eltelt éveknek és az életkor szerinti fejlődésnek megfelelően, mégis szabályos minta szerint változik. Az 7-8. és a 9-10. osztályban elsősorban a közös megbeszélésekre, a teázás melletti eszmecserére van szükség. Emellett természetesen meghatározó szerepet játszik a diákok reflexiók lehetőségeiben az osztályfőnök és a prefektus, akivel mind az ügyes-bajos dolgokban, mind az iskolai, mind a közösségi folyamatokra való rátekintésben, mind személyes ügyekben beszélni lehet. És a fiúk alkalmasint felkereshetik az iskolapszichiátert, Mayer doktort, vagy az iskolapszichológust, Hugó testvért is. Aztán a 11-12. évfolyamban felértékelődnek a személyes beszélgetések. Talán azért, mert a diá-

kok problémái is egyre személyesebbé válnak. Itt kap kiemelt szerepet a lelki kíséző feladatát ellátó szerzetes, tanár, tanárnő vagy osztályfőnök.

Fontosnak tűnik azonban, hogy a legfiatalabb korosztály, a hetedikes diákok is kapjanak egy olyan lehetőséget, amelyben életkori helyzetüknek megfelelően, a saját igényeikre szabva rendszeresen beszélgethetnek egy felnőtellel. Olyan felnőttről van itt szó, aki nem tanítja őket az iskolában, azaz fegyelmi vagy tantermi viszony nem épül rá a kapcsolatra, ugyanakkor, aki itthon van az iskola, a kollégium és a diákok dolgaiban. Ő a mentor: fél-egy éven át kíséző felnőtt, aki nem ellenőr, nem számon kérő, hanem szövetséges, támogató, meghallgató fél. A beszélgetések témái is eszerint alakulhatnak: tanulási kérdések, korrepetálás, iskolai események megbeszélése, közösségi folyamatok, belső események. A témát a diák hozza, a tanár meghallgat, kísér, kérdez. A mentor-projekt ereje szándékaink szerint az ismétlődésben van. Heti fél óra alkalom minden hetedikesnek két féléven át.

A mentor-program melletti döntést a 2014-2015-ös tanév szeptemberében hozta meg az iskola. Volt egy félévünk arra, hogy kialakítsuk a projekt kereteit. Hogyan határozzuk meg, hogy ki kinek lesz a mentora; hogyan találkozik a diák

és a tanár; milyen visszajelzési, követési lehetőségek vannak; mi történjék, ha nem működik a kapcsolat; miként vonjuk be a szülőket a programba; folytatjuk-e nyolcadik osztályban is a projektet – ezekkel és hasonló kérdésekkel kellett foglalkoznunk. Kiemelten fontosnak bizonyult a mentorálást

vállaló kollégák felkészítése és kísérése is. Még októberben megbeszéltük a tanári karral a program kereteit, majd januárban egy délutáni képzést tartottunk, amelyen az aktív hallgatás technikáiról, valamint a felmerülő kihívások kezelésének lehetőségeiről volt szó. Azt követően, hogy a program a második félév elején konkrétan elindult, és elkezdődtek a mentor-beszélgetések, februárban és májusban szupervíziót tartottunk a kollégák számára. A kísérés eszköze ezeken túl a hetedikben tanító tanárok konferenciája, amely a második félévben már kétszeres időkeretet kapott. Természetesen ugyanennyire fontos az is, hogy a hetedikes diákok is reflektálhassanak a programra. Ennek közösségi alkalma a hetedikes emberismeret-óra, amelyen rendszeres ismétlődéssel megbeszéljük a beszélgetések során szerzett tapasztalataikat és kérdéseiket. A mentor-beszélgetések elemét képezi ugyancsak a hogyanra való reflexió, továbbá a tanév végén levélben kértünk a diákoktól és szüleiktől visszajelzést, javaslatot, szempontokat.

2015 februárja óta működik Pannonhalmán a mentor-program. Hetente 32 diák beszélget fél óra időkeretben a programban részt vevő összesen 28 pedagógussal. Ez a második félév 16 hetét tekintve összesen 512 beszélgetést jelent – osztályteremben, bástyán, galérián, várkörön. Beszélgetések tanulásról, órákról, leckéről, kisállatokról, mozirol, programokról, problémákról, családról, közösségről, bencésekről, osztályról, barátokról, személyes konfliktusokról. Most már a diákok és kollégák visszajelzései alapján azon gondolkodunk, hogy nyolcadikban is folytatni kéne. Ez mintegy 1984 beszélgetést jelent majd. Mentor-beszélgetéseket az életről.

Lege

Brigitte Labbé–Michel Puech: Élet és halál

Amikor először a kezembe került ez a kis könyvecske, kissé grotesznek tűnt. A „színes-szagos”, karikatúrával is illusztrált címlapon szinte oda nem illően súlyos szavak szűrták ki a szememet: „Élet és halál”.

Három öcsém közül már a legkisebb is 13 éves, de korábban volt módom megtapasztalni mellettük, hogy a nyiladozó értelmű gyerekek bizony nemcsak (nagy)szüleiket bombázzák zavarba ejtő mennyiségű és minőségű kérdéssel, hanem idősebb testvéreiket is. Ilyenkor a türelem megőrzése csak a kisebbik feladat: nagyobb a baj, hogyha egyszerűen nem sikerül előrukkolnunk a (számukra is érthető) felelettel.

„Fáj a fűnek, ha levágjuk? És ugye csak az öreg emberek halhatnak meg?” – ezek még a viszonylag könnyen megoldható problémák közé tartoznak, de a csemeték sokkal összetettebb fejtörőkkel is előállhatnak: „Hol van az ember lelke? Milyen érzés meghalni?”

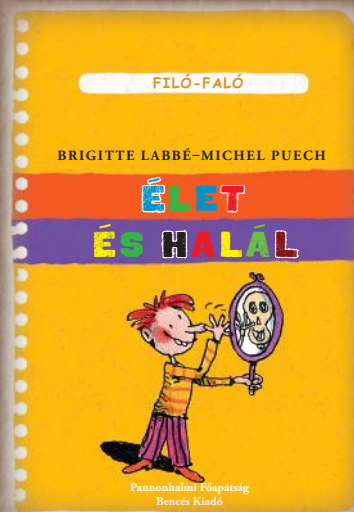
Az emberi élet apró-cseprő dolgait nyilván szívesen elmagyarázzuk a kíváncsi kérdezőknek, csak hogy ez még csak a könyv címének első fele. A másodikat, a halál témakörét sokan egyfajta tabuként kezelik, és igyekeznek nem beszélni róla gyermeke(i)k előtt. Ennek legfőbb oka az lehet, hogy nem tudják, hogyan tá-

lálják ezt a súlyos témát a kicsiknek. A pácba jutott édesanyáknak, nagypapáknak (meg persze a magamfajta el-sőszületteknek) a válaszádsban és az érthetőség megteremtésében is segítséget jelenthet a Bencés Kiadó új kiadványa, amelynek témáját nemcsak franciáról magyarra, hanem felnőttől gyereknyelvre is lefordították.

A könyv szerzői nagyon érdekesen és meggyőzően írnak többek között az állatok és az emberek életének és halálának különbségeiről, az „élet körforgásáról”, valamint az emberi lélek megnyilvánulásairól. Én, aki hívő vagyok, de a filozófiában teljesen zöldfülű, Isten megemléztését azért egy kicsit hiányoltam (a földi élet előtt, alatt és után is)...

Ahogy a „Filó-faló” cím is sugallja, a sorozat tudásra (és válaszokra) éhes gyerekek igényeit próbálja kielégíteni. Lépésről lépésre vezeti kis olvasóját, egyre beljebb a gondolkodás birodalmába, és észrevétlenül ismerteti meg vele a filozófia alapjait.

Jacques Azam neveltető illusztrációi, a viszonylag nagy betűméret és a rövid fejezetek még könnyebben olvashatóvá teszik a negyven oldalas könyvecskét.

Telek Máté Ph'15b

Fejlődési pályán

A Szent Adalbert Otthon korszerűsítése

A Pannonhalmi Főapátság épületében 1951-ben létrehozott szociális otthon fenntartója 1988 óta a bencés rend. Jelenleg negyven idős embernek nyújt ellátást. A szerzetesek mellett világi lakói is vannak az intézménynek.

Két évvel ezelőtt a főapátság sikeres pályázatot nyújtott be a Szent Adalbert Otthon korszerűsítésére és energiahatékonyságának növelésére, amelynek megvalósítására és befejezésére a tavalyi és az idei évben nyílt lehetőség. A rekonstrukció célja, hogy elősegítse a bentlakók életének komfortosabbá tételét, támogassa az őket kiszolgáló személyzet munkáját és segítse az épület gazdaságosabb üzemeltetését.

A pályázati forrásból átalakítottuk három betegszoba vizesblokkját, valamint két közös használatú fürdőszobát. Megvalósult a több mint harminc éve létesített személylift cseréje biztonságos, üzembiztos liftre. A folyosói lépcső mellé egy személyi emelő épült a kerekesszékesekkel közlekedők és az ételszállító kocsik könnyebb mozgatására. Az épület déli és nyugati homlokzatán két emelet magasságban az ablakokat hőszigetelt üvegezésűre cseréltük. Ugyancsak újak és hőszigeteltek a déli homlokzat bejárati ajtóit. Az eszközbeszerzés keretében korszerű konyhai eszközöket és berendezéseket állítottunk üzembe, kicseréltük az ápolói szoba és egy közösségi tér bútorzatát, továbbá az étkezések tálalásához egyéni tálcás rendszert vezettünk be. A nővérhívó rendszer új technikai bázissal vált hatékonyabbá.

A 100 %-os támogatottságú TIOP-3.4.2. jelű pályázat keretében 117 millió forintot tudtunk a szociális otthon korszerűsítésére fordítani.

Staudt Gábor műszaki igazgató

Alumni

Öregdiák-nap 2015

Név

Május utolsó szombatja. Bencés öregdiáknapi. Vagy a „szokásos BDSZ-nap”. Én néha már Alumni-napként gondolok rá, de csak nagyon halkán, óvatosan. Az idősekről mintha elfeledkeztünk volna a fiatalok javára. De most iskolatörténet lesz, hátha mindenki eljön. A plakát árulkodó: az 56-ot átélte 1957A tablórészlete. Söveges Dávid igazgató börtönben: nincs itt, letámadták. Az osztály pedig a hiányt hiánnyal jelöli, történelmileg. Csak név van, fotó nincs.

Sörözés a parkolóban

Kik jönnek, nincs rock, nincs kosárba. Jönnek-e a fiatal öregdiákok most is? Igazgatóink itt vannak, Gáspár, Richárd, Ambros. „Elemérrel már találkoztam”, ja, a király, nem az atya. Ő nincs itt, ahogy Dávid úr se. Úr vagy atya. Nincs korhatár, de a harmincasok-negyvenesek mintha kevesebben lennének, hard working, szól a magyarázat. Amúgy kétszáz lehetünk, kiváló hangulatban. Ventilátorlakó házi mókusunk is vidáman szalad föl a cuppantott falon, egészen az ereszig, mi pedig ott állunk szemünket az égnek meresztve. Mintamókus.

Illusztris vendégek

Főapát úr, dignum est. Faggyas Janka bencés diáklány, Edvin atya húga. Mazgon Sándor, aki háromszor ment el, és jött vissza. Front, államosítás, kitelepítés, végigment rajta a történelem. Szalai Béla belső szaktekintély, iskolatörténeti könyvek szerzője. Cséfalvay Gyula a 1974A osztály nagyszerű honlapjának szerkesztője. Bagó György nagyapai, Attila fia apai mi-

nőségében, hozták az utódokat, András, Máté, Márton mai diákok. Pap Károly és Gáspár Péter a Szuper Flóris alapítója és nyertese. Kürthy Judit és Nényei Pál az első civil tanárok. Végül Szabó Elemér, a király, hatodmagával, hatkirályok.

Bezzeg régen

Bele-belehallgatok mindegyikbe. Az olasz tanulás biztos megélhetést jelentett sokaknak. Egykor májkrém landolt az ebédlő plafonján – ma vaj –, majd a levesben: nincs új a nap alatt. A szerelmek miatt ma már nem kell lefutni a faluba hetente kétszer a postára, hogy még azon melegében. A prefektusi munka az, ami vagyok, az, amit beleadok, mondjuk, tájfutó-színjátzó-vonatszakerítő (a szerk.). Hello, király! – mondják azóta is, Melkizedek rendje szerint. Egykor még a Fradi-iftit is legyőzte valamelyik osztály csapata a nagypályán. A nyugati nyitást a Rolling Stones-lemez jelentette, amelyet Kilián atya csempészett a fiúknak. Akkor még én is fiatalabb voltam, hja, a bencés diák!

Cirill

Vetíti a régi-új, regulaalapú szótárat. Engedelmesség – együttműködési készség. Alázat – helyes önismeret, elfogadott énkép. Jó buzgóság – kreatív tettekkészség. Hallgatás, kifinomult figyelem – a másik emberre, az eseményekre. Majd az apátság aktuális kérdéseiről beszél hosszabban.

Napló utódaimnak

Tíz nappal később, ten days later, Mazgon Sándor kezembe nyom egy régi naplót. Dobos Vili édesanyja másolta, amit az osztály írt, hétről hétre más. Hollán Sasi illusztrálta tizennégy évesen. Vilmos Németországban, a híres festőművész, Alexander Franciaországban, nyolcvanegy évesen. Ez is műkincs, jelek a régi időkből, de akár aukciós tárgy is lehetne drága pénzért – nem lesz az, iktatjuk. Kézről kézre jár a tanárban.

Barcza István, titkár

Szent Márton-év

Szent Márton: egy szokatlan püspök

A Szent Márton-év eseményeire készülve óhatatlanul felmerül a kérdés, hogy miért emlékezünk Mártonra, egyáltalán: ki volt ő. Ez utóbbi kérdésre már saját kortársai is több választ adtak. Márton nagy csodálója, Sulpicius Severus háromszor ír ugyanarról a témáról: az Életrajzban, a Levelekben, valamint a Dialógusok három könyvében. Az ismételt publikációk háttérben a kortársaknak Márton személyére irányuló kérdése, és nem ritkán kételye húzódik: valóban ilyen ember volt? Hogyhogya mi nem ezt láttuk benne? Ahogy Márton kortársai és az életrajzi szövegek korabeli olvasói, úgy a mai befogadók sem kerülnek el a Márton melletti döntés kockázatát.

Az életrajzi szövegeket olvasva nem is kell a csodáig vagy Márton különleges képességeiig elmenünk, hogy kihívás elé kerüljünk. Márton életének hétköznapi eseményei, döntései, megnyilatkozásai között is találunk olyanokat, amelyek sem a szent ember jámbor képével, sem a mértéktartó keresztény életéről alkotott mai elképzeléseinkkel nem egyeztethetőek össze. Márton alakja megosztó, mert sok olyan dolog, amit tett – és ennek mai értelmezése, esetleg követése – ugyancsak kifejezetten megosztó. Álljon itt erre egyetlen, talán kevésbé ismert példa, amikor magával az egyházzal, a püspökök testületével került összetűzésbe.

Márton életének utolsó nagy szakaszát beárnyékolta a hispániai Priscillianus és követőinek eretneksége. Priscillianus szerzetesi elkötelezettségű volt, mint Márton, ám feltehetően bizonyos túlzásokba esett. Ugyanakkor ellenfelei – az igaz hit védelmezői – sem kerültek el a túlzásokat az igaz hit megvédelmezése

terén: saját eszközeiket hatástalannak érezve a politikától, Maximus császártól kértek segítséget. Priscillianust elítélik és kivégzik, és Márton nagy ijedségére még követőit is kard fenyegeti. Márton az előtt a kihívás előtt találja magát, hogy vagy hű marad elveihez, és nem vállal közösséget a politikát kihasználó püspöktársaival, vagy kockáztatja sok-sok hispániai keresztény életét. Így ír erről a Dialógusok harmadik könyve:

Márton [...] éjnek évadján a császári palotába sietett. Megígéri, hogy közösséget vállal a püspökökkel, csak adjon kegyelmet a császárnak, és hívják vissza az egyházak elpusztítására Hispániába küldött tribunusokat. Maximus késlekedés nélkül megígér mindent. Másnapra volt kitűzve Felix püspök szentelése, ezé a kétségkívül igen szent életű férfi, aki megérdemelte volna, hogy jobb időkben legyen főpap. Ezen a napon közösségre lépett Márton a püspökökkel. Jobbnak tartotta ugyanis, hogy rövid időre engedjen, semmint lemondjon azokról, akik nyakán már ott volt a kard. Azt azonban, hogy a közösséget aláírásával is megerősítse, a püspökök, bármennyire is erőlködtek, tőle kicsikarni nem tudták. Másnap aztán nagy sietséggel távozott. Útra kelve szomorúan sóhajtozott amiatt, hogy – még ha rövid időre is – részese lett a gonosztevők közösségének. Nem messze attól a helytől, amelyet Andethanna néven neveznek, ott, ahol a kietlen pusztaságban magányos erdők nyújtóznak el, Márton kísérői előre mentek, ő maga pedig leült, és a fájdalmas esemény okát boncolgatta, gondolataiban hol vádolóként, hol pedig védelmezőként fellépve. [...] Ettől fogva igen óvakodott attól, hogy valamilyen módon közösséget vállaljon Ithacius püspök pártjával. Aztán minthogy néhány

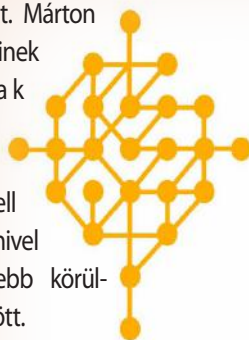
megszállottat lassabban és kevesebb kegyelemmel tudott meggyógyítani, mint szokta, gyakran könnyek között vallotta meg nekünk, hogy amiatt a közösségvállalás miatt szenved el csodatévő erejének csökkenését, amelybe, még ha csak egy rövid időre is, szükségből, nem pedig meggyőződésből bocsátkozott bele. Tizenhat évet élt még ezután: egyetlen színódusra el nem ment, és a püspökök minden gyűlésétől távol tartotta magát. (Dial 3,13)

Márton a kiszolgáltatott emberek mellett döntött, ugyanakkor a kompromisszum vélt ségényét haláláig viselte. Pedig nem tett mást, mint kockáztatott és Krisztus mellett döntött. Csakhogy Krisztust előbb fel kellett ismernie, aki ezúttal nem a püspökök fényes ruhájában vagy testületében, nem is a császári hatalomban, hanem az üldözött és eretnekgyanús hispániai szerzetesekben rejtőzött. Márton mai követőinek ugyan csak kockáztatniuk és dönteniük kell – talán semmivel sem könnyebb körülmények között.

Dejcsics Konrád OSB

2016

szent Márton-év
közösségben vagyunk

Akikre büszkék vagyunk

Ernyey Dániel 9.b, Irinyi János kémiaverseny 5. hely, Arany Dániel Matematikaverseny 14. hely

Szombathelyen születtem, és ott is élek a szüleimmel és a húgommal. Különösen érdeklődöm a kémia és a matematika iránt. Ezekből a tantárgyakból mentem versenyre is, ahol kémiából országos 5., matematikából országos 14. lettem. Szabadidőmben szeretek olvasni, filmet nézni és focizni. A jövőben mindenképpen kémiával szeretnék foglalkozni vegyészként vagy gyógyszerészként.

Telek Máté 12.b, Latin OKTV 7. hely, Földrajz OKTV 10. hely

Számomra Pannonhalmán minden részletében nagyszerű választás volt, de azt szoktam mondani, hogy ha másért nem, hát az utolsó évért érdemes (volt) ide járni. Osztálykirándulás a horvát tengerparton, kényelmes tetőtéri szobák, fergeteges Mikulás-műsor és farsang... Persze azért a tanulmányaimra is oda kellett koncentrálnom, hiszen a végzősök legnagyobb feladata az érettségi. A vizsgán elért eredményeimmel elégedett vagyok, ráadásul két kedvenc tantárgyamból is döntőbe jutottam az OKTV-n. Latinból ez már tavaly is sikerült, földrajzból pedig a szülőföldöm földtani feltárásáról írott dolgozatomat díjazták. Mivel sok minden érdekel, nem volt könnyű a „pályaválasztás”, végül az ELTE geológia alapszakára adtam be a jelentkezésemet.

Tamás Ambrus 12.a, Kémia OKTV 19. hely

Hat éve, hogy hetedikesként Pannonhalmára jöttem. A sok itt töltött idő nagyon meghatározó, élményekben gazdag volt számomra. Sokat köszönhetek a bencéseknek, tanáraimnak és diáktársaimnak is. Magam részéről örömmel tekintek vissza erre a jó pár évre. Az érettségi után már lelkesen várom az élet új kihívásait. Remekül érzem magam, ha sportolhatok, olvashatok vagy beszélgethetek. Nagyon érdekelnek a természettudományos tárgyak. Szeretek gondolkodni, a dolgokat mélyebben, átfogóbban megérteni. Matematika szakon folytatom Budapesten.

Csengei Zoltán 10.b, Savaria Országos Történelemverseny 3. helyezett

Sopron mellől, egy kisebb faluból érkeztem a Qpac-ra. Pannonhalmán jól érzem magam, különösen a közösség, az osztály és a barátok miatt. Az osztályomban aktív embernek számítok, szeretek programokat szervezni, sok szakkörre járok, és a Diákönkormányzat képviselője is vagyok. A tantárgyak többsége érdekel, erősségem a történelem és a földrajz. Ha egyedül maradok, akkor sem tudok unatkozni. Szeretek olvasni és verseket is szoktam írni. A legfontosabb életem az, hogy az élet minden pillanatát kihasználom, azokat megélem.

Halász Bence 11.b, Földrajz OKTV 28. hely

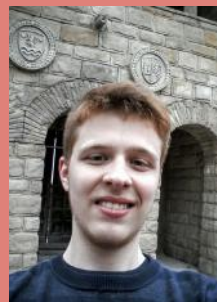
Letenyéről érkeztem Pannonhalmára 2012-ben. Egy csendes, nyugodt srác vagyok. A földrajz már régóta érdekel. Emellett még az angolt és a történelmet kedvelem. Matek-történelem faktos vagyok. A történelem faktos olvasmányokat érdekesnek találom. A továbbtanulást hosszas gondolkodás előzte meg, de mára kialakult, hogy szociológiát szeretnék tanulni. Szabadidőmben szeretek teniszezni, filmeket és sorozatokat nézni, zenét hallgatni.

Drozdík Álmos 11.a, Latin OKTV 17. hely

Pannonhalmi vagyok, szüleim a bencés gimnázium tanárai, így soha nem volt kérdés, hogy hol folytatom a tanulmányaimat az általános elvégzése után. Rendszerint kémiából és latinból indulok tanulmányi versenyeken, de csaknem az összes tantárgy érdekel. Szabadidőmben sokat foglalkozom zenével, zongorán játszom.

Rátkai István 10.b, Sakk Diákolimpia 6. helyezett

Hazánk nyugati csücskében fekvő, Vasszentmihályon élek születésem óta. Az általános iskola befejezése után Pannonhalmán kezdtem meg a középiskolai éveket, a négy tanévből már kettő el is telt. Szívesen ministrálok, énekkarra járok, orgonálni tanulok, ha kell, korrepetálok. A sportolás a mindennapok részévé vált, elsősorban a foci a legkedveltebb számomra. Emellett nagyon szeretek sakkozni is. Ez már kisiskolás korom óta kedvelt játék nemcsak nekem, hanem az egész család számára is. Az elmúlt tanévben részt vehettem sakk diákolimpián. Januárban a megyei döntőt megnyertem és bejutottam az áprilisi országos döntőbe. Ott hatodik helyezést értem el. Szeptemberben egy különleges megmérettetés vár a családukra, a kistélepek sakk világtúráján képviseljük Vas megyét.

Marek Vince 12.b, Történelem TUDOK helytörténeti szekció 1. hely

Szeretem az élet minden területét művészetként felfogni, ez a verseny is ilyen volt, mintha egy képet festenék más eszközökkel: A levéltári kutatások alatt fokozatosan íródott újra előttem egy közel száz éves történet (a főapátság megpróbáltatásai a "dicsőséges 133 nap" alatt.) Az anyag elrendezése, összefüggések keresése, az előadás vizuális háttérének megvalósítása, majd végül a prezentáció - utolsó ecsetvonás. Szeptembertől a Budapesti Corvinus Egyetemen fogok nemzetközi gazdálkodást tanulni.

Telek András 11.b, Latin OKTV 16. hely, Filozófia OKTV 9. hely

Bár a feltüntetett eredmények nem erre utalnak, alapvetően reális beállítottságú vagyok. A nyelveket a humán körbe szokták sorolni, de közülük a latinra mondják, hogy nyelvtana és strukturái miatt legközelebb áll a matematikához (talán ezért is kedveltem meg). Amikor áprilisban Olaszországban, az Arpinói Nemzetközi Cicero Versenyen 13 társammal együtt képviselhettem hazánkat, a magyar csapat tagjainak 90%-a biosz-kémia faktos volt. A filozófiát is többek között a logikus gondolkodás igénye szerettette meg velem. Jövőbeli terveim is reál irányba mutatnak, a PPKE molekuláris bionika szakán szeretnék továbbtanulni.

Bódy István 11.b, Biológia OKTV 33. hely

Általános iskolában nem is szerettem a biológiát. Azóta ez azért változott. A figyelmem sok mindennél leragad, amitől sok felnőtt idegbajt kap (ők talán szöszmötölésnek hívják), de azt hiszem, engem ez tesz igazán fogékonnyá annyi mindenre. Rengeteg dologgal foglalkozom, ami talán nem elsődlegesen hasznos. Legyező horgászat, műlégykötés, hidrobiológia, analóg fotózás, kézműveskedés, csak hogy a különlegesebbeket említsem, de a túrázás, irányítástechnika, filozófia, kémia, néptánc – és mindinkább a néprajz is – érdekelnek. Kosarazom. Ha nagy leszek (remélhetőleg ennél már nem magasabb), molekuláris bionikus szeretnék lenni, vagy legalábbis valamiféle kutató-fejlesztő.

Tóth Donát 12.b, Olasz OKTV 18. hely

Nem tartom magam különlegesnek, csupán annyiban, hogy teljesen mások a mozgatórugóim, mint a kortársaim. Kevés dolog érdekel, ezekért viszont tűzbe teszem a kezem. Ha az élményeimről mesélnék, arra nem lenne elég az egész újság. Őszinte rajongója vagyok a Márton-napnak, Mikulásműsornak, Farsangnak és a Flóris-kupának, az iskolatörténetnek, a legendáknak, de a csínyeknek is. Talán én voltam a rendszer legnagyobb kritikusa, de javító szándékkal. Kiemelt fontosságúnak gondolom a régi értékek megőrzését, amikért foggal-körömmel küzdöttem. Keresem a kalandot, a szélsőséges és veszélyes helyzeteket. Szeptembertől a Testnevelési Egyetem tanárképzését kezdem. Később tesi-olasz szakos tanár szeretnék lenni, nem is kérdés, hogy hol.

Sikerek a Festival d'Italianon

Az első Festival d'Italiano országos olasz nyelvi verseny megrendezése azokra az évekre nyúlik vissza, amikor olasz nyelvből még nem lehetett OKTV-re jelentkezni. A kétnapos tavaszi rendezvény valóban fesztivál jellegű, az olasz nyelv és az olaszul tanulók ünnepe, az olaszul beszélők találkozási pontja, melynek rangját nem csak az emeli, hogy évente több mint 800 diák vesz rajta részt, hanem az is, hogy hazánk egyetemei is hozzájárulnak a verseny lebonyolításához. Az olasz tanszékek évente különböző pályázatokat hirdetnek meg a Festival programjához kapcsolódóan, s a campusok anyanyelvi lektorai, tudós tanárai vesznek részt a versenyszámok kiírásában és természetesen a zsűrizésben is. A 2014-15. tanév Festival d'Italiano programjának szervezését és lebonyolítását a patinás szegedi Tömörkény Gimnázium vállalta, ahol iskolánk tanulói az alábbi kiváló helyezéseket érték el: Dante - tanulmány írása kategóriában Böcz János (12.b) 1. helyezést; egyéni ének kategóriában Böcz János (12.b) 1. helyezést; versmondás kategóriában Tóth Domonkos (11.b) 2. helyezést, meseírás kategóriában Tóth Donát (12.b) 4. helyezést ért el.

Drozdík Attila kémia tanár: MOL MesterM-díj

Részlet a laudációból: „Elismerésül azért, amiért képes diákjaival megszerettetni a kémia tudományát. Bármilyen kérdéssel lehet hozzá fordulni mindig segítőkészen áll tanulói rendelkezésére. A tanítás során nem csak a tudományt plántálja a diákok fejébe, hanem mindig figyel arra is, hogy a magukat a legrosszabbnak gondolókból is a legjobbat hozza ki.”

Erdőssy István testnevelés-földrajz tanár: „Bonis Bona” A nemzet tehetségeiért díj

A Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért díjat 2013-ban alapította az országgyűlés azok számára, akik kiemelkedő munkát végeznek a tehetséggondozás területén. Az elmúlt évek kiemelkedő OKTV-s eredményeiért földrajzból idén Erdőssy István tanár úr kapta meg ezt a rangos elismerést.

Akikre büszkék vagyunk

Filmsiker

A Pannonhalmi MIKI Pictures 10.b osztályos tagjai, Csongrády Kornél, Izer János, Ötvös István, Tóth-Heyn Máté 1. helyezést értek el *Tekerj!* című kisfilmjükkel az Ökumenikus Diákfesztiválon.

Kosárlabda eredmények

Az elmúlt év kosaras történéseiről, eredményeiről kelene ennek a beszámolónak szólnia. Ám a Kupacon a sport, és ezen belül a kosárlabda nem (csak) az érme, kupák, sikerek kronológiája. Persze egy pillanatra jó büszkének lenni, hiszen az idei évben a három gimnazista korosztály országos eredményeket ért el, mindannyian a dobogóra állhattak, az öregdiákjainkból álló profi csapat a megyei igazolt felnőtt bajnokságban ötödik lett. De a lényeg az eredmények mögött történt, történik. *Mert kell egy csapat*, ahogyan a mosodás mondja. És az idén négy csapatunk is volt!

Olyan tapasztalatokkal, élményekkel, felismerésekkel lettek gazdagabbak a fiúk, ami nem csak négy évre szól. Közel 80-an élhették át a közös játék örömeit az edzéseken, a meccseken. És eközben a saját erőfeszítéseik által megérezhették a munka becsületét, megértve, miért jobb inkább edzeni, lemondva a délutáni, esti könnyű lazulásról. Megtapasztalhatták, hogy a kosárlabda csapatsport, ami nem létezhet közösség nélkül. Ahol el kell viselni egymást, az ekkorra már egyértelműen kialakuló különböző karakterekkel, sőt harcolni is meg kell tanulni egymásért.

Számomra az elmúlt évben a legértékesebb a profi csapatunk születése, és munkája volt. Az új kosárcsarnok építésének feltétele volt, hogy benevezünk az MKOSZ valamelyik

profi bajnokságába. Ezt csak az öregdiákjaink segítségével tudtuk teljesíteni. Kilenc egymást követő esztendő csapataiból, a 2006-óta érettségizett kosarasokból gyúródott össze most egy új közösség. Lejátszottak tizenkét fordulót úgy, hogy vasárnaponként Szegedről, Budapestről, Münsterből kellett megérkezniük Győrbe, a megyei bajnokság meccseire. Közben a családjuktól vették el az időt, a munkájuk, a tanulmányaik mellett vállalták a fáradságot. Minden elismerésünk az Övék! És folytatni akarják jövőre is, ahogyan a jelen bencés diákjai is pattogatják majd a labdát tovább a csodálatos új kosárlabda csarnokban.

Erdőssy István, edző

Atlétikai sikerek

A 4x1000 m-es váltó a IV. korcsoportos Atlétika Diákolimpia Pályabajnokságának országos döntőjében nagyon jó eredménnyel és 20mp-es előnnyel bajnok lett (2015.06.01. Székesfehérvár). A csapat nagyon fiatal, tagjai: Baldauf Gáspár (7.a), Drozdík Csaba (8.a), Kaposi Jeromos (7.a), Petőházi Bence (7.a).

Ez a szép eredmény a fiúk nagyon komoly és kitartó munkájának köszönhető. Figyelemre méltó Drozdík Csaba szerepe a felkészülésben, aki töretlen odaadással, húzóerőként, a háttérből is irányította, dinamizálta a csapat munkáját.

Ugyanez a csapat, kiegészülve Paulicsek Ádámval (7.a), a 33 csapat részvételével rendezett Mezei Futóbjajnokság országos döntőjén 8. helyezést ért el. (2015.04.14. Gödöllő)

A csapat edző-testnevelője: Török Loránd

Életünk

Ballagási beszédtröredékek

Olyan, mint egy erdő. Az ösvény véget ér. Állunk és remeg a térdünk. Szél. Hűsít. Nem tudjuk, mi van az erdőben. Látnak embereket, akik integetnek a fák közül. Állunk, és nem megy. Én sem tudok elindulni. Hátranézünk. És akkor látjuk az ösvényt.

Az utat, melyen idáig jöttünk. Be van nőve mohával. Néhány helyen hiányzik a téglá, néhol billeg a kő, de vezet valahová. Minden elemére porszemként tapadt egy-egy emlék. Rengetegen tapostak már rajta. Most megnyugtat a látványa.

Emlékszem, az elején még féltem. Ott álltam. Rátettem a lábam, stabilnak tűnt. Emlékszem, akkor is vissza kellett nézzek, hogy elbúcsúzzak az otthontól. Belekapaszkodtam, de a lábam gépiesen megindult. Egy idő után már csak a levegőt markoláztam. Tudtam, hogy menni kell, maradni nem lehet.

Egyedül sohasem voltam. Többen mentünk. Csoportokban. Néha le-lemaradoztunk, de még azt is együtt. És voltak olyanok, akik már többször megjárták. Ők vezettek, tudták hova visz, és el is mondták. Mi nem tudtuk. És nem hittünk nekik, ha könnyebb volt nem hinni. Ott lebegett a levegőben a kérdés: miért higgyünk?

Emlékszem, egyszer megingott alattam egy kő. Mérges lettem, és belerúgtam. Fájt. Ez még jobban feldühített. De ott ütköztem először bele a világba.

Most már hat-négy év alatt könnyebb, hogy menni kell. Fejlődni, érni az idővel. Most már arra is könnyű válaszolni, hogy akkor miért kellett hinni a vezetőinknek. Egyszerű. Mert mi magunk nem tudtunk még semmit. Hogy minek ez a sok kő.

Mindenki, aki most a ballagók között áll, maga is megjárta ezt az ösvényt. Amikor még idejöttünk, gyermekek voltunk, és tudtuk, hogy valahogy meg kell találni egy felnőttébb énünket. Tanulásra, barátokra számítottunk. De nem csak ennyi történt. Pannonhalma vállalta, hogy úttá válik előttünk. Nem fog vinni minket az ölében, de mindig mutat egy irányt, melyben elindulhatunk, ha akarunk. Nehéz lenne elmesélni azt, hogy mi történt velünk itt. Az arborétumi labirintust mindenki ismeri. Megindulunk rajta, s az víz minket körbe-körbe, jó hosszan. Néha közelebb vagyunk a titokzatos célhoz, néha távolabb. De lassan-lassan mindenki eljut a közepéhez. A közepén pedig nincsen semmi. Csak mi vagyunk.

A beszélgetések labirintusa. Amikor a teásbügre mellől nézett ránk egy szempár. Kérdezett, hallgatott, sírt velünk és nevetett.

És a közösség labirintusa. Az elszakadás után egymásba kapaszkodtunk, rákényszerítve arra, hogy elfogadjuk, lassan megértjük egymást. Most is ide térünk vissza.

Beléptünk a tudomány labirintusába is. Egy rendszer alakja kezdett körvonala-zódni előttünk. Aztán összedőlt. Megint felépítettük.

És közben egy másik labirintus formái sejlettek föl a távolban minden többin túl...

Most teljesítenem kell egy kötelességemet. Ilyenkor mindig olyan sután és erőtlenül hullanak ki belőlem a szavak. Érthető is, hiszen annyira nehéz kimondani. Tudom, hogy Pannonhalma nem tökéletes. Az útban vannak hibák. És néhány helyen a téglá is hiányzik, de ezen az úton mentünk hat-négy éven keresztül. Ezen az úton kísérték minket azok, akiknek most el szeretnénk mondani.

Elmondani az osztályfőnöknek, prefektusoknak. Nem az apáinkká váltak. Hanem mellénk léptek. Az évek során szőttünk pár ősz szálát hajukba. Az utolsót épp most, mikor búcsúznak.

Ugyanígy el kell mondani a tanároknak. A padban ültünk, ők pedig a tábla mellett álltak, amikor megérkeztünk. Most már nem így van.

El kell mondani a szerzeteseknek is, akiknek sokszor zajos szomszédsága voltunk... Próbára téve őket hittanórkön, magánbeszélgetéseken. Mindig volt legalább egy olyan, aki készen állt, ha szükség volt rá. Hogy mindig volt egy olyan.

A szüleinknek is el kell mondani. A búcsúzásoknál mi tudtuk, hogy fáj. Ők pedig azt tudták, hogy így lesz jó.

És el kell mondani nektek is, fiúk, most mikor búcsúztattok. A farsang, a mikulásműsor. Néha azt éreztük, hogy túl

Ballagás '15

sokat adtunk, de tudjátok, ezt csak így lehet, csak így érdemes. És erre ti tanítot-tatok meg minket.

Lassan feltörekszik egy rövid szó a torko-mon. Nem fejez ki mindent, de nem is tudok mindent egyszerre kifejezni. Inkább után és erőltetve kimondom: köszönjük. Visszafordulunk. A remegés a lábaink-ban alábbhagyott. Az erdő már nem tűnik olyan sötétnek. Utoljára veszünk egy nagy levegőt. Kifújuk. A lábam gépiesen fölemelem. Egy utolsó visszapillantás. Egy mosoly. Elindulunk...

Kovács Fülöp Ph'15b

„De hát össze vagyunk kötözve. ... Tejsav vagy gyanta, valami kitermelődött izomlából, sebekből, sárból, hóból, életünk gyalázatából és csodáiból; valami kenyérízű, ami nélkül most már nehéz volna meglenni.” (Ottlik Géza)

Tejsav vagy gyanta, valami kitermelődött Horváth tanár úr túlélő tőről, Konrád atya lelkes magyarázataiból, Czákó tanár úr higgadt tekintélyéből, a focikból és a Qperemből, a szentmártonokból és a farsangokból, a péntek estékből és a mozikból, a stúdiók rengetegéből, Zoli sáf menzájából, a várkőből és a bazilikából, a tápi estékből és az osztálykirándulásokból, veszekedésekből és kiengesztelődésekből, rácsodálkozásokból és barátságokból, valami, ami nélkül most már olyan nehéz meglenni. Valami kenyérízű.

Annak a kenyérnek az íze, ami a mindennapi. Ami élhetővé teszi az életet, egyszerre felülről kapott ajándék, kegyelem, nem érdem – és az a kenyér, amelyért ugyanakkor megdolgoztunk. Hiszen melyiktek érdemelte meg a másik akárhány osztálytársát, melyik osztályfőnök, prefektus, tanár érdemelte ki, hogy olyan tanítványokat kapjon, mint amilyenek ti voltatok? Mindez kegyelem. És erőfeszítés. Hiszen hiába az osztálytárs, ha nem akarsz vele találkozni, mert nincs az a barátság, amely megszületne odafigyelés, rácsodálkozás, kiengesztelődés és újrakezdés nélkül; és nem válik tanítvánnyá senki sem a hétköznapi izzadsággal, vesződéssel is terhelt munkája nélkül.

Megint idézek: „Medve is elhallgatott. Aztán gondolt egyet, felém fordult, és elkezdte mondani a Miatyánkot, talán hogy ezzel szereljen le, vagy békítsen ki, vagy értesse meg magát.

Add meg a mi mindennapi kenyérünket ma... mindenkinek, a Bébének, Szeredynek, Zsoldosnak, és akkor már nekem is, mert akkor mégis fontos, én is ott akarok lenni, megszoktam a vén hűlye pófájukat...”

Abban a tejsavban vagy gyantában, ami most már végérvényesen összeköt titeket, benne vannak a bazilikában eltöltött órák is. Benne vannak a ki tudja hányszor elmondott miatyánkok. Olykor-olykor ne átalld, ne szégyelld csendben vagy hangosan tovább szólni a miatyánk szavait:

„Add meg a mi mindennapi kenyérünket ma, mindenkinek, a CéeSnek, a Mesternek, Kotinak, Reményinek, Faltumnak és Csívi Bának és persze, akkor már nekem is.”

Kedves Fiúk! Ne higgyétek, hogy a történet most véget ér. Nem is azt mondom, hogy most kezdődik, de azt állítom: folytatódik. És akkor lesz a helyén ez a történet, ha ma pontosan határozod meg a helyzetedet; mint ahogy a tájfunon: csak akkor tudsz tájékozódni, ha tudod, hogy hol vagy.

Mert hát össze vagytok kötözve, tejsav vagy gyanta, valami kitermelődött izomlából, sebekből, sárból, hóból, életetek gyalázatából és csodáiból; valami kenyérízű, ami nélkül most már oly nehéz meglenni.

Osztályfőnök: dr. Dejsics Konrád OSB

Prefektus: Vavrovics Máté

Pannonhalma, Isten véled!

XII.A

Osztályfőnök: Czakó Tibor

Prefektus: Horváth Tamás

Balázs Péter
Bognár Balázs
Csajkó Károly
Csernyik Zsombor Attila
Cserteg Márton Tibor
Ernhöffer Szabolcs
Fehér Péter
Filep Dániel Gábor
Ható Ákos
Horváth Krisztián
Kiss Dömötör

Kotroczó Levente
Lei Csongor Mátyás
Marxer Cseke Dömötör
Nagy-Székely Bátor
Reményi Márton Szabolcs
Sasvári Géza Károly
Szabó Péter
Szamosy Koppány
Tamás Ambrus
Tóth Kornél
Varga-Nagy Álmos

„Szól az ének búcsúzóra,
Vén diáknak ballagóra.
Messze visznek már a léptek.
Vissza talán sose térek...
Talán sose térek vissza,
Szívem a bú borát issza.
Elszálltak, haj, mind az évek,
Pannonhalma, Isten véled!”

Andrónyi Tamás
Balassy Csanád
Bencs Miklós
Berecz Levente
Bori Dániel
Böcz János
Cseh Barnabás
Faltum Dániel
Garamhegyi Fülöp
Gelencsér László Ádám
Ivánscics Máté László
Járfás Zsombor Márton
Kovács Bálint Szilveszter
Kovács Fülöp
Kovács Zsombor Márk
Kovács Levente
Kövespataki Marcell
Magyar Dániel
Marek Vince
Martinotti Leonard
Molnár Csongor
Pályi-Kiss Sándor György
Pék Bálint
Pék Norbert
Rácz Boldizsár
Rostás Bence Mór
Sebestyén Bence
Surányi András
Szabó Márton
Szalai Dávid
Szedenics Krisztián
Telek Máté
Tóth Donát
Tóth Szilárd Ákos
Varga Dániel Kristóf
Vejtey Zsombor

